

Programi mësimor i lëndës

GJYKIMI PENAL

Viti akademik

2026–2027

Për Shkollën e Magjistraturës

Viti akademik 2026 - 2027

Për Shkollën e Magjistraturës

Viti akademik 2026 - 2027

(Për vitin e parë të Formimit Fillestar të kandidatëve për ndihmës ligjor)

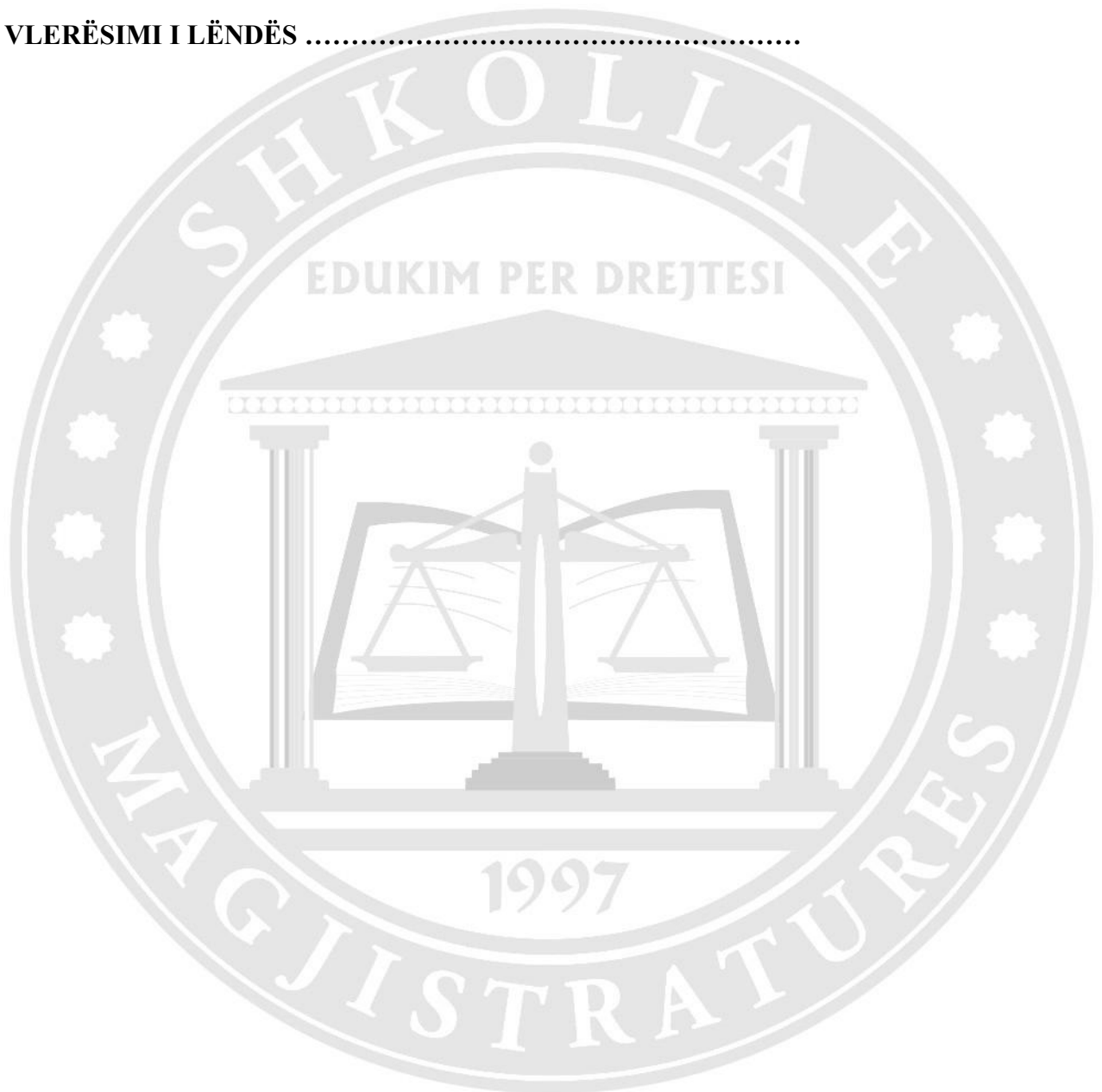
Pedagogu titullar: Amarildo Laçi

Përmbajtja e kursit

1.	HYRJE NË LËNDËN “Hetimi dhe gjykimi penal”
1.1	Përshkrimi i lëndës
1.2	Objektivat: njohuri, aftësi dhe qëndrime
2.	PJESA E PARË: HETIMET PARAPRAKE.....
2.1	Përmbajtja
2.2	Objektivat mësimorë
2.3	Struktura dhe metodologjia
2.4	Ngarkesa studimore
2.5	Materialet studimore
2.6	Vlerësimi
3.	PJESA E DYTË: SEANCA PARAPRAKE
3.1	Përmbajtja
3.2	Objektivat mësimorë
3.3	Struktura dhe metodologjia
3.4	Ngarkesa studimore
3.5	Materialet studimore
3.6	Vlerësimi
4.	PJESA E TRETË: GJYKIMI NË SHKALLË TË PARË
	
4.1	Përmbajtja
4.2	Objektivat mësimorë
4.3	Struktura dhe metodologjia
4.4	Ngarkesa studimore
4.5	Materialet studimore
4.6	Vlerësimi
5.	PJESA E KATËRT: GJYKIMI NË APEL.....

5.1	Përmbajtja
5.2	Objektivat mësimorë
5.3	Struktura dhe metodologjia
5.4	Ngarkesa studimore
5.5	Materialet studimore
5.6	Vlerësimi

6. VLERËSIMI I LËNDËS

1. Hyrje në lëndën “Hetimi dhe gjykimi penal”

1.1. Përshkrimi i lëndës

Lënda “Hetimi dhe gjykimi penal” adreson nevojën për të edukuar dhe trajnuar kandidatët për ndihmës ligjorë në procesin e hartimit të akteve, opinioneve dhe relacioneve në fushën e të drejtës penale, materiale dhe procedurale, në përmbushje të rolit të tyre ndihmues dhe lehtësues për magjistratin gjyqtar apo prokuror. Roli i ndihmësve ligjorë në shqyrtimin e drejtë, me efektivitet dhe brenda një afati të arsyeshëm të çështjeve penale është mjaft i rëndësishëm. Një ndihmës i aftë, dilijent dhe eficient, nëpërmjet opinioneve ligjore, e ndihmon magjistratin për t’u orientuar drejt në çështjet procedurale që ndeshen në një procedim penal, përmbledhjen e fakteve kyçe, gjetjen dhe interpretimin e ligjit të zbatueshëm dhe jurisprudencës relevante, si dhe ofrimin e zgjidhjeve ligjore për to.

Duke pasur bashkëpunimin e ndihmësit, gjyqtari do të veprojë më shpejt në zbatim të funksioneve të tij të dhënies së drejtësisë (me vendimin përfundimtar), për të vendosur nëse akuza e ngritur nga prokurori është e drejtë dhe për të kontrolluar nëse hetimet paraprahe janë të plota. Po kështu, edhe prokurori, në kryerjen e funksionit të tij të ndjekjes penale dhe përfaqësimit të akuzës në gjyq në emër të shtetit, duke pasur në çdo hap të veprimtarisë së tij këshillat dhe opinionet e ndihmësit ligjor, do ta kryejë detyrën e tij me më efektivitet, cilësi e brenda një kohe të shkurtër, duke kontribuar në shqyrtimin në kohë dhe në respekt të afateve procedurale të procedimeve penale.

Kjo lëndë bazohet në detyrat konkrete që kandidatët për ndihmës ligjorë duhet të përmbushin si ndihmës të ardhshëm në të gjitha fazat e procesit penal. Duke ndarë rolet në ndihmës pranë gjyqtarit apo prokurorit, kandidatët vendosen që në ditën 1, në pozicionin e tyre ndihmues pranë secilit magjistrat.

Lënda është e ndarë në katër module, duke përdorur si kriter fazën e procedimit penal, hetimet paraprahe, seanca paraprahe, gjykimi në shkallë të parë dhe gjykimi në apel. Secili modul synon të aftësojë kandidatin për ndihmës ligjor të ushtrojë detyrat e tij sipas fazës së procesit penal. Përveç zgjerimit të njohurive, ata edukohen që t’i aplikojnë ato në praktikë, nëpërmjet metodologjive adekuate, duke u zhvendosur fokusi nga zhvillimi dhe zgjerimi i njohurive, në zhvillimin dhe përmirësimin e aftësive për zbatimin në praktikë, ngjashëm me ushtrimin e detyrës në zyrën eventuale.

1.2. Objektivat dhe kompetencat

➤ Objektivi i përgjithshëm

Kurrikula “Hetimi dhe gjykimi penal”, synon të zhvillojë, zgjerojë dhe të përmirësojë aftësinë profesionale dhe etike të kandidatit për ndihmës ligjor. Kandidati vendos standarte të qëndrueshme për cilësinë dhe sasinë e veprimtarisë së tij, në drejtim të zhvillimit të aftësive profesionale, organizative, etikës dhe angazhimit profesional. Kjo arrihet duke e vendosur kandidatin që në fillim në trajnimin fillestar në ambjetin e profesional pranë gjyqtarit dhe prokurorit.

➤ Kompetencat:

Për të arritur objektivin e përgjithshëm, kurrikula synon të zhvillojë tek kandidatët për ndihmës ligjorë këto kompetenca si më poshtë:

❖ Njohuritë

Pas përfundimit të kurrikulës, kandidati për ndihmës ligjor ka përfituar njohuritë ligjore të zhvillimit të hetimit paraprak, seancës paraprake dhe gjykimit në themel të çështjes. Përgjatë trajnimit, ndihmësi ndërgjegjësohet për rëndësinë e hartimit të akteve procedurale që dokumentojnë veprimtarinë hetimore dhe gjyqësore, për mbledhjen e provave, për rëndësinë e sintetizimit të fakteve kyçe të çështjes, për identifikimin, zbatimin dhe interpretimin e ligjit të zbatueshëm penal (procedural e material), për analizimin dhe ndjekjen e zhvillimeve në jurisprudencë, si dhe për përpilimin e relacioneve përmbledhëse dhe projekt-vendimeve prokurorëve dhe gjyqtarëve, duke përfshirë vendimet përmbyllëse të hetimeve, gjykimit paraprak dhe në themel (në shkallë të parë dhe në apel).

❖ Aftësitë

Pas përfundimit të kurrikulës kandidati për ndihmës ligjor është i aftë:

- të identifikojë natyrën dhe të përcaktojë faktet e çështjes, të zbulojë ligjin e zbatueshëm, si dhe ta interpretojë atë, si dhe të arsyetojë për mënyrën e zbatimit të ligjit mbi faktet objekt gjykimi;
- të zbatojë parimet e përgjithshme të së drejtës materiale e procedurale penale, të kërkojë, të identifikojë, të përdorë e të analizojë jurisprudencën relevante për një çështje të caktuar;
- të përpilojë projektakte procedurale hetimore e gjyqësore të strukturuar, të qarta, koncize dhe të kuptueshme, duke respektuar rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- të hartojë projektakte dhe opinione ligjore, sipas kërkesës së magjistratit dhe brenda afatit të caktuar prej tij, duke ndjekur të gjitha udhëzimet e dhëna për elementët që duhen identifikuar dhe burimet që duhen verifikuar;
- të arrijë të hartojë relacione përmbledhëse në përfundim të hetimit apo të gjykimit duke treguar kujdes në përcaktimin e saktë të rrethanave faktike, evidentimin e problemeve procedurale dhe dhënien e opinioneve për zgjidhjen e tyre, dhënien e mendimit mbi plotësinë e hetimeve të realizuara, konstatimin e rasteve të pavlefshmërisë së akteve apo papërdorshmërisë së provave, identifikimin e ligjit të zbatueshëm për zgjidhjen në themel të rastit, gjetjen e praktikës ligjore për raste të ngjashme, ngritjen e çështjeve ligjore në lidhje me akuzën e ngritur dhe parashtrimin e alternativave për zgjidhjen e rastit në gjykim;
- të përpilojë projekt-vendime përfundimtare gjyqësore me strukturë të qëndrueshme, të qartë, të qëndrueshme, të mirëorganizuar, të cilës kandidati i përmbahet me përpikëri gjatë prezantimit të fakteve, në identifikimin e ligjit të zbatueshëm dhe lidhjes së tyre me konkluzionet e arritura, nëpërmjet ndjekjes së rregullave të ligjit procedural mbi elementët që duhet të përmbajë vendimi gjyqësor përfundimtar;
- të respektojë afatet ligjore të vendosura nga magjistrati apo të përcaktuara në akte të brendshme normative të institucionit, në lidhje me studimin e fashikullit, përgatitjen e opinioneve ligjore, hartimin e projektakteve procedurale, përpilimin e relacioneve dhe projektvendimit përfundimtar;
- të tregojë sjellje të kujdesshme, objektive, me vetëpërmbytje dhe maturi gjatë ushtrimit të detyrës, sipas standardeve etike të profesionit;
- të veprojë në mënyrë të paanshme dhe pa paragjykim, duke respektuar grupet vulnerabel, duke shmangur përdorimin e gjuhës diskriminuese, si dhe çdo tendencë për paragjykim apo ndërhyrje në vendimarrjen e magjistratit.
- të komunikojë në mënyrë korrekte me drejtuesit e institucionit, magjistratët, kolegët, administratën gjyqësore, duke përfshirë shkëmbimin e njohurive dhe përvojës profesionale me ta;

- të shmangë lidhjet e papërshtatshme me palët në proces ose sjelljet që bëjnë të duket sikur ka lidhje të tilla të papërshtatshme, duke e ushtruar detyrën me nder dhe dinjitet në mënyrë që të përmbushë pritshmërinë e publikut
- të përceptojë që sjellja profesionale, jeta private dhe sjellja në shoqëri kanë ndikim në imazhin e drejtësisë dhe besimit të publikut, si dhe të jetë në gjendje që të përcjellë vlera personale dhe profesionale, duke shfaqur cilësitë personale, që i bëjnë të konsiderohen si shembuj të mirë për të tjerët.

❖ Qëndrimi

Pas përfundimit të kurrikulës:

- Kandidati për ndihmës ligjor njihet ligjor një kufijtë e vet në aspektin e specializimit dhe qasjes së kërkuar ndaj tij. Është i vetëdijshëm për vlerën themelore që ka ushtrimi i detyrës në mënyrë të paanshme dhe pavarur, si dhe ka të zhvilluar ndjenjën e integritetit si pjesë thelbësore të vetëdijes së tij.
- Kandidati për ndihmës ligjor ka krenari dhe pasion për sistemin e drejtësisë dhe besim në cilësitë e tij. I qëndron mendimeve të dhëna dhe demonstroi individualitetin e vendosmëri, gjë që rrit ndikimin e veprimeve të tij, merr parasysh rolin e tij si dhe të sistemit të drejtësisë në tërësi; tregon shkathtësi brenda kornizës së rënë dakord; guxon të ndryshojë drejtimin në trajtimin dhe shkëmbimin e pikëpamjeve. Është i qartë në lidhje me pritshmëritë dhe vendos kufij.
- Kandidati për ndihmës ligjor komunikoi me etikë me funksionarët dhe punonjësit e institucionit, i dëgjoi këta të fundit me vëmendje dhe përpiqet të gjejë një zgjidhje të problematikës që diskutohet, në të kundërt e mbron pikëpamjen e tij dhe, kur është e nevojshme, e dokumenton me shkrim. Në çdo rast ai ndjek rrugën hierarkike të ankimit për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të krijuara, duke shmangur çdo përballje, qoftë edhe verbale, me personin në konflikt.
- Kandidati për ndihmës ligjor tregon përgjegjësi për zhvillimin e tij profesional dhe investon në të, merr parasysh detyrat dhe përgjegjësitë e të tjerëve në institucion në veprimet e tij, duke qenë i përgatitur të ndihmojë të tjerët.

1.1. Përmbajtja e kursit

Kursi “Hetimi dhe gjykimi penal” do të zhvillohet bazuar në disa module, si vijon:

MODULI I - HETIMET PARAPRAKE

MODULI II - SEANCA PARAPRAKE

MODULI III - GJYKIMI NË SHKALLË TË PARË

MODULI IV - GJYKIMI NË APEL

1.2. Struktura dhe metodologjia

MODULI I - HETIMET PARAPRAKE

Hetimet paraprake përbëjnë fazën paragjyqësore të procesit penal, e njohur si faza e procedimit; ajo fillon me konstatimin e faktit penal dhe përmbyllet, si rregull, me ushtrimin e ndjekjes penale ose me pushimin e saj. Ky modul synon të trajtojë problemet kryesore që lidhen me hetimet, duke filluar nga masat e parashikimit dhe burimet e njoftimit deri në zhvillimin e

seancës paraprake. Në këtë modul trajtohet edhe raporti mes prokurorit dhe policisë gjyqësore, metodat e posaçme të hetimeve, veprimtaria me iniciativë e policisë gjyqësore dhe veprimtaria hetimore e prokurorit, afati i hetimeve dhe pasoja e mosrespektimit të tij. Pjesë e trajtimit do të jetë edhe instituti i rëndësishëm i sigurimit të provës në fazën e hetimeve paraprake.

Moduli synon të theksojë se masat e sigurimit kanë, si rregull, natyrë të përkohshme dhe se arresti duhet të konsiderohet si *extrema ratio*. Një ballafaqim i praktikës gjyqësore shqiptare me standartet e GJEDNJ-së do të jetë një pjesë e rëndësishme e këtij moduli.

Hetimet paraprake, si çdo aspekt tjetër i procedurës penale, i japin jetë normave të së drejtës materiale. Ndaj, në këtë modul çdo temë e të drejtës procedurale do të trajtohet duke patur parasysh dhe duke analizuar institute të veçanta të së drejtës materiale të parashikuar në pjesën e përgjithshme të Kodit Penal apo krime të veçanta. Përmes dosjeve konkrete do të ilustrohet impakti i instituteve të së drejtës materiale në hetimet paraprake si dhe tipologjia e mjeteve të sigurimit të provës dhe përdorimi i tyre në funksion të hetimeve paraprake, në lidhje të ngushtë me garancitë e lirisë dhe të drejtave të personit.

Dita e 1-rë: Marrja dijeni për kryerjen e një vepre penale. Veprimtaria me iniciativë e Policisë Gjyqësore (PGJ). Lidhja shkakësore (6 orë)

⇒ Përshkrim i përgjithshëm

Marrja dijeni për kryerjen e një vepre penale lidhet ngushtë me përcaktimin e elementeve kriminalë në një set faktesh si dhe kualifikimin fillestar të fakteve. Ndaj është e rëndësishme që në këtë moment fillestar të procesit penal të përcaktohet ekzistenca e lidhjes shkakësore. Lidhja shkakësore, në të drejtën penale ka një rëndësi shumë domethënëse, sepse është mjeti që të lejon t'i atribuosh një ngjarje të caktuar një subjekti aktiv të veprës penale. Lidhja shkakësore përbën hallkën ndërmjet anës subjektive dhe anës objektive të veprës penale, pa të cilën nuk mund të ketë përgjegjësi penale.

Pavarësisht rëndësisë që ka ky institut, praktika gjyqësore është e mangët në përcaktimin e një qëndrimi të qartë sa i përket zbërthimit të elementeve të këtij instituti. Prandaj është e rëndësishme që magjistrati të kuptojë rëndësinë juridike të lidhjes shkakësore dhe të mos mbetet thjesht në përjasjen formale të saj, siç vihet re në praktikën ekzistuese gjyqësore. Lidhja shkakësore është me prejardhje anglo-saksone dhe për këtë arsye, në trajtimin e kësaj teme do t'i kushtohet një vëmendje e veçantë rrymave të ndryshme të mendimit në doktrinën dhe praktikën anglo-saksone.

⇒ Pvetje vetëstudimore

1. Organizimi i PGJ: veprimtaria me iniciativë, e urdhëruar dhe e deleguar.
2. Byroja Kombëtare e Hetimeve.
3. Referimi i veprës penale tek prokurori.
4. Prokuroria e zakonshme dhe Prokuroria kundër Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit.
5. Raportet e brendshme të prokurorisë: pushteti udhëzues i titullarit.
6. Funksionet e prokurorit dhe kuptimi i ndjekjes penale.
7. Rregullat e heqjes dorë dhe të zëvendësimit të prokurorit.
8. Cili është pozicioni i lidhjes shkakësore në strukturën e veprës penale?
9. Si përcaktohet shkakësia faktike duke aplikuar testin 'but for' (pa veprimet e të pandehurit, a do të kishte ardhur rezultati?)
10. Cilat janë kriteret dhe pikëpamjet e teorive të ndryshme për rindërtimin e lidhjes shkakësore?

11. Cilat janë kushtet për përcaktimin e shkakësisë në mosveprim? Detyrimi për të vepruar dhe pozita e garancisë.
12. Cili është kuptimi “Novus actus interveniens”

⇒ **Përmbajtja**

Marrja dijeni për kryerjen e një vepre penale. Veprimtaria me iniciativë e PGJ.

- Policia gjyqësore: marrja dijeni për kryerjen e veprës penale;
- Hartimi i aktit të marrjes së kallëzimit me gojë: përcaktimi i elementëve thelbësorë të përmbajtjes;
- Atribuimi i cilësisë së personit ndaj të cilit zhvillohen hetime.
- Urdhëri për regjistrimin e procedimit.
- Hartimi i aktit të marrjes regjistrimit të procedimit penal: përcaktimi i elementëve thelbësorë të përmbajtjes. Premisat për regjistrimin e emrit të personit që i atribuohet vepra penale.
- Urdhërimi i detyrave për PGJ. Delegimi i kompetencave.
- Ftesa për paraqitje dhe garancitë e mbrojtjes. Akti i pyetjes së personit ndaj të cilit zhvillohen hetime nga prokurori. Dallimi me pyetjen në kuadër të veprimtarisë me iniciativë të PGJ.

Lidhja shkakësore

Lidhja shkakësore në strukturën e krimit/figurës së veprës penale: *aplikimi i përgjegjësinë penale sipas shkakësisë faktike dhe ligjore.*

- Përcaktimi i lidhjes shkakësore:
 - *Kriteret për përcaktimin e lidhjes shkakësore në veprim.*
 - *Lidhja shkakësore në mosveprim dhe kushtet për aplikimin e përgjegjësisë penale.*
 - *Kuptimi dhe klasifikimi i kushteve të drejtëpërdrejta dhe dallimi i tyre nga kushtet e domosdoshme.*
 - *Aplikimi i përgjegjësisë penale për kushtet e mjaftueshme.*
 - *Kriteret për të përcaktuar nëse përmbushja e veprimit të munguar do të ndalonte ardhjen e pasojës me probabilitet të lartë.*
 - *Aplikimi i përgjegjësisë penale në rastet e konkurimit të shkaqeve.*
 - *Zinxhiri shkakësor dhe akt i ri ndërhyrës “Novus actus interveniens”.*

⇒ **Objektivat mësimorë:**

***Objektivi 1:** Kandidati është në gjendje të kuptojë rëndësinë e aktit të marrjes së kallëzimit, duke përcaktuar elementët thelbësorë të tij, si dhe të aktit të pyetjes së personit nën hetim.*

***Objektivi 2:** Kandidati është i aftë të hartojë projektaktin e regjistrimit të procedimit penal; si dhe të hartojë projektaktin e detyrave për PGJ. Kandidati është i aftë të dallojë aktin e pyetjes së personit ndaj të cilit zhvillohen hetime nga prokurori me pyetjen e zhvilluar në kuadër të veprimtarisë me iniciativë të PGJ.*

***Objektivi 3:** Kandidati është në gjendje të diferencojë lidhjen shkakësore ligjore nga ajo faktike si dhe të identifikojë kushtet shkakësore të drejtëpërdrejta, të domosdoshme apo të mjaftueshme, të cilat sjellin lidhje shkakësore ndërmjet veprimit/mosveprimit dhe pasojës së dëmshme a të rrezikshme të ardhur ose, kur është shtuar rreziku i ardhjes së tyre.*

***Objektivi 4:** Kandidati është i aftë të analizojë dhe zbatojë parimet mbi konkurrimin e shkaqeve në përgjegjësinë penale.*

⇒ **Struktura e temës**

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur	Kompetencat/aftësitë (soft skills)
8:30 - 9:00	Policia gjyqësore: marrja dijeni për kryerjen e veprës penale	Paraqitje shkurtër nga pedagogu (10 min). Paraqitje e një rasti të kallëzimit të veprës penale. Diskutim interaktiv mbi kuptimin e rastit (20 min).	Aftësia/gjykimi analitik dhe ndërgjegjësimi për mjedisin social. Aftësia/gjykimi analitik dhe të dëgjuarit.
09:00 - 9:45	Hartimi i aktit të marrjes së kallëzimit me gojë: përcaktimi i elementëve thelbësorë të përmbajtjes	Kandidatët ndahen në 3 grupe dhe hartojnë aktin e marrjes së kallëzimit me gojë (20 min). Diskutim interaktiv mbi aktin e kryer, pas paraqitjes së tij në monitor (15 min).	Fleksibiliteti dhe aftësitë e bindjes. Aftësitë e vendimmarrjes dhe vetëreflektimi
09:45 - 10:20	Atribuimi i cilësisë së personit ndaj të cilit zhvillohen hetime.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu; parashtrimi i një rasti flagrante (10 min). Diskutim me kandidatët për rastin e trajtuar (25 min).	
10:30 - 11:20	Urdhri për regjistrimin e procedimit penal. Përcaktimi i elementëve thelbësorë të përmbajtjes. Premisat për regjistrimin e emrit të personit që i atribuohet vepra penale.	Paraqitje shkurtër nga pedagogu, duke e lidhur edhe me raste ilustruese të referimit të veprës penale nga PGJ (10 min). Diskutim interaktiv mbi kuptimin e rastit. (10 min) Kandidatët ndahen në 3 grupe dhe hartojnë aktin e regjistrimit të procedimit (15 min). Diskutim interaktiv mbi aktin e kryer, pas paraqitjes së tij në monitor (15 min).	
12:00-13:50	Lidhja shkakësore në strukturën e figurës së veprës penale.	Paraqitje shkurtër nga pedagogu, duke e ilustruar me raste konkrete. (15 min)	

		Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon lidhjen shkakësore në secilin rast (20 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (15) min); Diskutim mbi diferencat ndërmjet shkakësinë ligjore dhe faktike. (15 min) Diskutim mbi lidhjen shkakësore ndërmjet aktiviteteve të rrezikshme që kërcënojnë shëndetin, jeten e njërvëzve dhe pasojave të ardhura, të cilat përgjithësisht janë të zgjatura në kohë, për të cilat shkenca nuk është në gjendje të përcaktojë në mënyrë plotësisht të qartë ndërveprimet shkakësore për sëmundjet, fatkeqësitë, ose pasojat e tjera të dëmshme. (bazuar në pyetjet vetëstudimore të parapërgatitura nga pedagogu) (25 min). Konkluzione (10 min)	
14:00 – 14:50	Përcaktimi i lidhjes shkakësore.	Paraqitja e dy rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: rasti 1- lidhja shkakësore në veprim rasti 2 -lidhja shkakësore në mosveprim; (5 min) Kandidatët të ndarë në dy grupe do të identifikojnë ekzistencën e lidhjes shkakësore (15 min);	

		Kandidatët do të përshkruajnë kriteret për përcaktimin e lidhjes shkakësore në veprim dhe mosveprim (15 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kushtet shkakësore të drejtperdrejta, të domosdoshme apo të mjaftueshme (5 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (10 min)	
--	--	---	--

Dita e 2-të: Masat e sigurimit personal dhe pasuror. Garancitë e mbrojtjes gjatë hetimeve paraprake. Parimi i ligjshmërisë (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Masat e sigurimit personal dhe pasuror ndërhyjnë në liritë themelore të personit nën hetim. Vleftësimi i këtyre masave ka në thelb ekzistencën e elementeve të veprës penale për të cilën personi nën hetim dyshohet. Në këtë aspekt parimi i ligjshmërisë luan një rol të rëndësishëm. Parimi i ligjshmërisë përbëhet nga disa komponentë, ku *nullum crimen, nulla poena sine lege* është komponenti klasik që kërkon penalizimin e një sjelljeje njerëzore vetëm në ato raste kur kjo është penalizuar nga një ligj i shkruar që ekziston në momentin e shfaqjes së sjelljes në fjalë. Në këtë aspekt, parimi i ligjshmërisë përmban dhe të ashtuquajturin *lex certa*, i cili kërkon që ligji të jetë i qartë dhe lehtësisht i aksesueshëm.

Aspekt i *lex certa* është gjithashtu dhe siguria juridike, në bazë të së cilës gjithkush duhet të jetë në gjendje të parashikojë pasojat ligjore të veprimeve të tij. Pra, është ligjvënësi nëpërmjet si përfaqësues i *vox populi* që vendos mbi penalizimin e një sjelljeje njerëzore. Gjykata në këtë këndvështrim nuk bën ligj, por thjesht e zbaton dhe interpreton atë sipas metodave tashmë të konsoliduara të interpretimit. Kjo përbën një komponent tjetër të parimit të ligjshmërisë, të ashtuquajturin *Trias Politica*, pra ndarjen e pushteteve. Parimi i ligjshmërisë kërkon gjithashtu që ligji të mos ketë fuqi prapavepruese.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilat janë rastet e arrestimit të detyrueshëm dhe fakultativ në flagrancë?
2. Kushtet për ndalimin e një të dyshuari për kryerjen e një krimi?
3. Cilat janë rastet e lirimit të menjëhershëm të të arrestuarit në flagrancë apo një të ndaluarit?
4. Cili është dallimi midis masave shtrënguese dhe masave ndaluese të sigurimit?
5. Cili është dallimi mes sekuestros konservative dhe sekuestros preventive?
6. Cilat janë afatet e kohëzgjatjes së masave të sigurimit?
7. Çfarë nënkuptohet me pezullimin e afateve të paraburgimit?
8. Cilat janë kriteret e kompensimit për burgim të padrejtë?
9. Si shfaqet siguria juridike në ligjin penal?

10. Çfarë nënkuptohet me interpretimin gramatikor dhe interpretimin sistematik?
11. Në çfarë rastesh zbatohet ligji më i favorshëm (*lex mitior*) dhe si ndalohet zbatimi i ligjit penal jofavorizues (*in malam parte*)?
12. A zbatohet analogjia në ligjin penal shqiptar dhe a ka ndonjë përjashtim?
13. A mund të parashikohen figura të veprës penale me ligje të ndryshme nga kodi penal, nëse po cili duhet të jetë kuptimi, në aspektin e fuqisë juridike, të termit “ligj”?
14. A mund që ligjvënësi me anë të një ligj të veçantë të parashikojë lloje dhe masa dënimi për subjekte të caktuara, të cilat nuk janë parashikuar nga kodi penal?
15. A janë në përputhje me elementet e parimit të ligjshmërisë së dënimit, parashikimi nga ligjvënësi i dënimeve fikse?

⇒ **Përmbajtje**

Masat e sigurimit personal dhe pasuror. Garancitë e mbrojtjes gjatë hetimeve paraprake.

- Procesi dhe nevojat e sigurimit: vleftësimi i arrestimit në flagrancë të krimit/ndalimit dhe caktimi i një mase sigurimi.
- Hartimi i kërkesës për vleftësim dhe caktim mase. Kriteret: arresti në burg si extrema ratio.
- Masat e sigurimit në rastet e hetimeve proaktive.

Parimi i ligjshmërisë

- Kuptimi i konceptit *lex certa*.
- Efektet prapavepruese të ligjit favorizues.
- Ndarja e pushteteve, *Trias Politica*: roli i gjykatës në këndvështrimin e parimit të ligjshmërisë.
- *Interpetimi teleologjik* (qëllimi dhe fryma e ligjit), historik, sistematik dhe funksional si metodat themelore të interpretimit.

⇒ **Objektivat mësimorë:**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë procesin dhe nevojat e masave të sigurimit personal e pasuror, të vlerësojë ligjshmërinë e arrestimit në flagrancë apo ndalimit dhe të propozojë caktimin e një mase sigurimi; të hartojë kërkesën për vleftësim dhe caktim mase duke aplikuar kriteret ligjore me theks tek parimi i “arrestit në burg si extrema ratio”; si dhe të identifikojë dhe zbatojë masat e sigurimit në rastet e hetimeve proaktive, duke garantuar respektimin e të drejtave të mbrojtjes gjatë hetimeve paraprake.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të shpjegojë konceptin *lex certa* dhe të analizojë funksionin e tij në kuadër të parimit të ligjshmërisë, të aplikojë parimin e efekteve prapavepruese të ligjit më favorizues, të vlerësojë rolin e gjykatës në raport me ndarjen e pushteteve dhe me garantimin e ligjshmërisë, si dhe të përdorë metodat themelore të interpretimit për të arritur në zbatim të drejtë e koherent të normave penale.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:00	Procesi dhe nevojat e sigurimit: vleftësimi i arrestimit në flagrancë të krimit/ndalimit dhe caktimi i një mase sigurimi	Paraqitje shkurtër nga pedagogu (10 min). Paraqitje e një rasti ilustrues arrestimi në flagrancë apo ndalimi; diskutim interaktiv mbi kuptimin e rastit. (20 min)

09:00-10:00	Hartimi i kërkesës për vleftësim dhe caktim mase. Kriteret: arresti në burg si <i>extrema ratio</i>	Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe hartojnë kërkesën për vleftësimin e arrestit në flagrancë/ndalimit (30 min). Diskutim interaktiv mbi aktin e kryer, pas paraqitjes së tij në monitor (20 min).
10:00-10:50	Masat e sigurimit në rastet e hetimeve proaktive.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu dhe tregimi i rasteve praktike për caktimin mase proaktive të sigurimit – personale (shtrënguese dhe ndaluese) dhe pasurore (15 min). Diskutim interaktiv për kuptimin e rastit (25 min)
10:50-11:20	Seanca për verifikimin e kushteve të caktimit të masës së sigurimit në mungesë të personit nën hetim.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu, nëpërmjet demonstrimit të një rasti praktik. (10 min) Diskutim me kandidatët për veçantitë e kësaj seance dhe vlerën që ka vendimmarrja në përfundim të saj. (20 min)
12:00-13:10	Kuptimi i konceptit <i>lex certa. Trias Politica</i>: roli i gjykatës në garantimin e parimit të ligjshmërisë.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min) Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë problematika lidhur me parimin <i>lex certa</i> dhe <i>trias politica</i> (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton rastet e cenimit të parimit të ndalimit të analogjisë (20 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret e së cilit parim (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (20 min)
13:10-13:50	Efektet prapavepruese të ligjit favorizues.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min) Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup ka një rast ndalimit të fuqisë prapavepruese/analogjisë. Kandidatët identifikojnë duke përshkruar kriteret e kërkuara për rastet e ndalimit të fuqisë prapavepruese/analogjisë. (10 min). Diskutim mbi gjetjet (20 min).
14:00-14:50	Interpretimi teleologjik, historik, sistematik dhe	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min)

	funksional si metodat themelore të interpretimit.	Kandidatët ndahen në dy grupe. Secili grup ka një rast të veçantë në të cilin kërkohet interpretimi i normave penale (20 min). Diskutim mbi rastet duke u fokusuar te ndalimi i interpretimit të zgjeruar të ligjit penal (20 min).
--	--	--

Dita e 3-të: Masat e sigurimit personal dhe pasuror (vijim). Garancitë e mbrojtjes gjatë hetimeve paraprake. Faji (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Vepra penale përbëhet nga elemente objektive dhe elemente subjektive, ose ndryshe ana objektive dhe ana subjektive. Faji përfaqëson anën subjektive të veprës penale, elementi kryesor që ndan krimin nga dëme të tjera që mund të shkaktohen si pasojë e kundrvatjeve penale ose administrative. Faji shfaqet në dy forma, *dolus* dhe *culpa*, ose ndryshe dashja dhe pakujdesia. Dashja mund të jetë direkte ose indirekte, ndërsa pakujdesia shfaqet në formën e vetëbesimit të tepruar dhe neglizhencës. Faji ka si element kryesor dijeninë për pasojat që mund të vijnë nga sjellja njerëzore dhe pranimin ose jo të këtyre pasojave. Në praktikë paraqet vështirësi provimi i fajit. Ndaj është e nevojshme objektivizimi i tij. Për këtë arsye në këtë temë, përveç trajtimit të elementeve të fajit, pjesëmarrësit në këtë kurs do të kenë mundësinë të trajtojnë problemet që hasen në praktikë në provimin e fajit në kryqëzim me normat procedurale që vijnë nga dita 2.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Kuptimi i anës objektive dhe subjektive të veprës penale.
2. Shfaqja e formave të fajit në formulimet e veprave penale.
3. Faji në lidhje me personin juridik.

⇒ **Përmbajtje**

Masat e sigurimit personal dhe pasuror. Garancitë e mbrojtjes gjatë hetimeve paraprake:

- Masat e sigurimit dhe karakteri i përkohshëm i tyre: kontrolli periodik mbi arrestimet (neni 246, pika 6 i KPP).
- Masat e sigurimit në rastet e hetimeve proaktive.

Faji

- Elementet që karakterizojnë dashjen. Llojet e dashjes dhe dallimet ndërmjet tyre. Të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet dashjes direkte dhe indirekte.
- Të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet pakujdesisë me vetëdije dhe pavetëdije.
- Faktet kryesore dhe dytësore, të rrethanave të faktit, si dhe elementit e ligjit, të cilët janë determinante për të përcaktuar fajësinë dhe llojet e saj.
- Standardet e dyshimit të arsyeshëm lidhur me fajësinë në caktimin e masave të sigurimit.

⇒ **Objektivat mësimorë**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë masat e sigurimit në funksion të garancisë së kontradiktoritetit, të vlerësojë karakterin e përkohshëm të këtyre masave dhe të aplikojë kontrollin periodik mbi arrestimet në përputhje me nenin 246/6 të KPP, si dhe të identifikojë dhe zbatojë masat e sigurimit në rastet e hetimeve proaktive, duke respektuar parimet e ligjshmërisë dhe të drejtave të mbrojtjes.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të kategorizojë dhe analizojë elementet e dashjes, të zbërthejë llojet e saj dhe dallimet ndërmjet tyre, të evidentojë dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet pakujdesisë me vetëdije dhe asaj pa vetëdije, të identifikojë faktet kryesore dhe dytësore të rrethanave të faktit në raport me elementët e ligjit të nevojshëm për evidentimin e fajit, si dhe të përcaktojë standardet e dyshimit të arsyeshëm lidhur me fajësinë në funksion të caktimit të masave të sigurimit.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Masat e sigurimit dhe garancia e kontradiktoritetit (neni 248 i KPP)	Simulim i një debati mbi rastin e ditës pararendëse (20 min). Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe iu kërkohet të shkruajnë njs projektvendim për vazhdimin/ndryshimin/revokimin e masës së sigurimit. (30 min)
9:30-10:20	Masat e sigurimit dhe garancia e kontradiktoritetit (neni 248 i KPP) - vijim	Kandidatët përzgjedhin dhe paraqesin vendimin në monitor. (20 min). Vazhdon diskutimi interaktiv për vendimin. (30 min)
10:30-11:20	Masat e sigurimit dhe karakteri i përkohshëm i tyre: kontrolli periodik mbi arrestimet (neni 246.6 i KPP).	Kandidatët ndahen në 3 grupe, duke improvizuar një debat me gojë, për të njëjtin rast: - Gr. 1: roli i prokurorit, informon mbi hetimet e kryera; - Gr. 2: mbrojtja- kundërshton dhe kërkon lirimin Gr. 3: gjykata – vendos (30 min). Diskutim interaktiv mbi debatin e kryer (20 min).
12:00-13:50	Faji -Elementet që karakterizojnë dashjen. - Llojet e dashjes dhe dallimet ndërmjet tyre. Të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet dashjes direkte dhe indirekte. -Të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet pakujdesisë me vetëdije dhe pavetëdije	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min) Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -dosja e zgjedhur; -rast lidhur me pakujdesinë me vetëdije. -rasti i pakujdesisë pa vetëdije. Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon problematikën lidhur me fajin (30 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi dashjen direkte, indirekte, vetëbësimin të tepruar dhe neglizhencës. (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (40 min)
14:00-14:50	Standardet e dyshimit të arsyeshëm lidhur me fajësinë në caktimin e masave të sigurimit. (40 min)	Kandidatët ndahen në katër grupe. Secili grup evidenton faktet kryesore dhe dytësore, të rrethanave të faktit, si dhe elementit e ligjit, të cilët janë determinante për cenimin e parimit të ligjshmërisë (10 min);

-Faktet kryesore dhe dytësore, të rrëthanave të faktit, si dhe elementit e ligjit, të cilët janë determinante për të përcaktuar fajësinë dhe llojet e saj. -Standardet e dyshimit të arsyeshëm lidhur me fajësinë në caktimin e masave të sigurimit.	Një përfaqësues për çdo grup prezanton faktet që ka konstatuar nga aktet (20 minuta). Pedagogu prezanton dhe ilustron me anë të akteve procedural konkrete elementet e nëvojshëm që duhet të ketë një vendim, i cili trajton cenimin e parimit të ligjshmërisë, si dhe ngritjen e kontrollit incidental (20 min).
--	---

Dita e 4-t: Indiciet dhe provat jotipike. Tentativa (6 orë)

⇒ Përshkrim i përgjithshëm

Parimi i ligjshmërisë kërkon që një sjellje njerëzore mund të penalizohet vetëm nëse përbën një veprë penale e parashikuar në një ligj i cili ekziston para shfaqjes së sjelljes në fjalë. Kjo do të thotë që të gjitha elementet e veprës penale të parashikuara në ligj duhet të jenë përmbushur, pra të ketë një përputhje ndërmjet sjelljes njerëzore që penalizohet dhe elementeve të veprës. Megjithatë, shpesh ndodh që një sjellje njerëzore ndërpritet nga rrethana që nuk varen nga vullneti i personit në fjalë, pa arritur të përmbushë të gjithë elementët e një veprë penale. Në këto raste, ligjvënësi ka vendosur të penalizojë këtë sjellje, nëpërmjet institutit të tentativës, pavarësisht mospërmbushjes së të gjitha elementeve të veprës penale. Kjo është dhe një nga arsyet kryesore përse heqja dorë vullnetarisht dhe në mënyrë përfundimtare nga kryerja e veprës penale e përjashton personin nga përgjegjësia penale. Në trajtimin e kësaj teme, do t'i kushtohet vëmendje e veçantë elementeve thelbësore të tentativës, si për shembull kuptimi i veprimeve të drejtpërdrejta, vullneti i personit që ndërmerr këto veprime, fillimi i fazës ekzekutore, heqja dorë vullnetarisht nga kryerja e veprës penale etj. Trajtimi i çështjeve të lidhura me tentativën do përbëjë dhe bazën për t'u thelluar më tej në provat dhe mjetet e kërkit të tyre, nëpërmjet rasteve konkrete.

⇒ Pvetje vetëstudimore

1. Sistemi procedural dhe rregullat e provave. Parimi i taksativitetit dhe i lirisë të provave.
2. Përcaktimi i fakteve objekt prove.
3. Indiciet dhe kriteret e vlerësimit.
4. Arsyetimi provues bazuar në indicje: induksioni, deduksioni dhe abduksioni. Rregullat e përvojës.
5. Tentativa dhe parimi i ligjshmërisë.
6. Përgjegjësia për tentativën.
7. Përgjegjësia për veprat e kryera deri në momentin e tentativës.

⇒ Përmbajtje

Provat dhe mjetet e kërkit të tyre

- Provueshmëria e faktit nëpërmjet indicjeve (provave të tërthorta).
- Provat dhe parimi i ligjshmërisë.
- Provat jotipike dhe garancia e kontradiktoritetit.

Tentativa

- Tentativa dhe elementet e saj.
- Heqja dorë dhe tërheqja aktive.

- Krijimi i bindjes lidhur me ekzistencën e tentativës dhe pasqyrimi i elementeve të nevojshëm për t'u provuar gjatë krijimit të planit të hetimit dhe konkretizimit të tij me anë të hartimit të urdhërit për kryerjen e veprimeve të nevojshme hetimore.

⇒ **Objektivat mësimorë**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë provueshmërinë e faktit nëpërmjet indicjeve dhe të vlerësojë rolin e provave të tërthorta në procesin penal; të interpretojë provat në përputhje me parimin e ligjshmërisë; si dhe të identifikojë dhe të aplikojë provat jotipike duke garantuar respektimin e parimit të kontradiktoritetit.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë elementët e nevojshëm për të provuar ekzistencën e tentativës gjatë krijimit të planit hetimor dhe konkretizimit të tij me anë të hartimit të urdhërit për kryerjen e veprimeve të nevojshme hetimore.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
08:30 - 09:20	Tentativa dhe elementet e saj (50 min) -Kërkesat minimale të sjelljes. kriteret që duhet të plotësojë veprimi, ose mosveprimi. -Elementi i fajit në tentativë. -Tentativa e pamundur	Prezantim i shkurtër nga pedagogu. (10 min) Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: 1. tentativë me veprim 2. tentativë me mosveprim; 3. tentativë e pamundur Kandidatët të ndarë në tre grupe do të identifikojnë ekzistencën tentativës (10 për secilin rast=20 min); Kandidatët do të përshkruajnë kriteret e kërkuara për veprimin, i drejtpërdrejtë, i mjaftueshëm, përshtatshëm apo i domosdoshëm, i aftë të çojnë me siguri në kryerjen e krimit të synuar, si dhe ato për mosveprimin, i cili është rezultat i paramendimit për të arritur pasojën e veprës penale. (10 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret për përjashtimin e përgjegjesisë penale në tentativë të pamundur, si dhe lidhur me elementet e anës subjektive të tentativës (bazuar në pyetjet vetëstudimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
09:30- 10:20	Heqja dorë dhe tërheqja aktive. (40 min) -Heqja dorë vullnetare në mënyrë përfundimtare megjithë mundësitë që ka për kryerjen e saj. -Tërheqja aktive dhe aplikimi i përgjegjesisë penale.	Kandidatët ndahen në dy grupe. Secili grup ka një rast të heqjes dore dhe tërheqjes aktive. Kandidatët identifikojnë duke përshkruar kriteret e kërkuara për heqjen dore dhe tërheqjen aktive. (10 min për çdo grup). Diskutim mbi gjetjet e grupeve (20 min).
10:30- 11:20	Krijimi i bindjes lidhur me ekzistencën e	Kandidatët ndahen në katër grupe. Secili grup evidenton faktet kryesore dhe dytësore determinante

	tentativës dhe pasqyrimi i elementeve të nevojshëm për t'u provuar. (50 min) -Dallimi i fazës përgatitore nga ajo ekzekutore. -Faktet kryesore dhe dytësore determinante për aplikimin e përgjegjësisë penale në tentativë.	për aplikimin e përgjegjësisë penale në tentativë në dosjet e vëna në dispozicion (10 min minuta); Një përfaqësues për çdo grup prezanton faktet që ka konstatuar nga aktet (20 minuta). Pedagogu prezanton dhe ilustron me anë të akteve procedural konkrete elementet e nevojshëm që duhet të provohen, për aplikimin e përgjegjësisë penale në tentativë. (20 min).
12:00-12:50	Provueshmëria e faktit nëpërmjet indicieve (provave të tërthorta)	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min). Paraqitje e disa rasteve në të cilat fakti penal dhe autorësia janë provuar me anë të indicieve. Kandidatëve iu kërkohet që t'i identifikojnë indiciet dhe të argumentojnë përse përmbushin kushtet e të qenit të rëndësishme, të sakta dhe të përputhura (20 min). Diskutim interaktiv mbi arsyetimin provues të indicieve rastit (20 min).
13:00-13:50	Provat jotipike dhe garancia e kontradiktoritetit	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min). Kandidatëve iu paraqitet për studim një rast praktik prove jotipike. (10 min) Ftohen të diskutojnë në mënyrë interaktive për kriteret e vlefshmërisë së saj në drejtim të provueshmërisë së faktit. (30 min).

Dita e 5-të: Ekspertimet dhe mjetet e kërkimit të provës (6 orë)

⇒ Përshkrim i përgjithshëm

Jo rrallë ndodh që organi procedues për të përfutur të dhëna nga një provë materiale e sekuestruar apo ndonjë objekt tjetër të ketë nevojë për ndihmë të specializuar teknike e shkencore. Përcaktimi i një lloji shkrimi, i karakteristikave të një arme zjarri apo të ftohtë, i një profili gjenetik të një materiali biologjik etj. është i pamundur të zbulohet pa ndihmën e specialistëve përkatës të fushës, të cilët me njohuritë që zotërojnë dhe mjetet teknike që përdorin arrijnë në përfundime shumë të rëndësishme që ndihmojnë zbulimin e të vërtetës procesuale në procedimet penale. Për këtë qëllim, trajnimi i kandidatëve në lidhje me ekspertimet çmohet që do të ndihmojë në rritjen e kapaciteteve të tyre për nevojën e kërkimit të tyre, vlerësimin e kësaj prove, rastet e sqarimit të tyre, si dhe rastet që kërkojnë riekspertim.

Gjithnjë e më shpesh zbulimi i fakteve penale dhe autorët e tyre arrihet duke përdorur mjete të posaçme që të çojnë në zbulimin e provave. Krahas mjeteve tradicionale, si këqyrja dhe kontrolli, organet proceduese po përdorin përgjimet e komunikimeve telematike e telefonike, si të dhëna të rëndësishme drejt provimit të fakteve penale. Edhe pse proces i kërkimit të provës nëpërmjet këtyre mjeteve është rregulluar në detaje në ligjin procedural,

sërisht gjykatat përballen shpesh me kërkesa për pavlefshmëri të procedurës së ndjekur dhe papërdorshmëri të rezultateve të përftuara. Për rrjedhojë, ndihmësve dhe këshilltarëve ligjorë iu del si detyrë që të rrisin aftësitë për të orientuar dhe ndihmuar magjistratët në lidhje me respektimin e rrugës procedurale të përdorimit të këtyre mjeteve dhe për përdorshmërinë e provës së krijuar.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Ekspertimi.
2. Kushtet e kryerjes së kontrolleve.
3. Objekti i sekuestrimit, sekuestrimet e veçanta.
4. Rregullat e ruajtjes së sendeve të sekuestruara.
5. Rregullat e përgjithshme për përgjimet.
6. Kontrollat dhe sekuestrimet gjatë kontrollit.
7. Mbrojtja nga sekuestrimet para gjykatës.

⇒ **Përmbajtje**

- Ekspertimet me natyrë teknike e shkencore dhe garancitë e mbrojtjes së personit.
- Kontrollat.
- Sekuestrimet.
- Përgjimi i komunikimeve.

⇒ **Objektivi mësimor**

Kandidati është i aftë të analizojë rolin e provave dhe mjeteve të kërimit të tyre në procesin penal në përgjithësi dhe në veçanti të aplikojë njohuritë mbi ekspertimet me natyrë teknike e shkencore, të vlerësojë ligjshmërinë dhe kufijtë e kontrolleve dhe sekuestrimeve, si dhe të interpretojë dhe zbatojë rregullat procedurale për përgjimin e komunikimeve, duke siguruar ekuilibrin ndërmjet nevojave të hetimit dhe të drejtave themelore të mbrojtjes.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-10:00	Ekspertimet me natyrë teknike e shkencore dhe garancitë e mbrojtjes së personit	Paraqitje shkurtër nga pedagogu Paraqitje e një rasti praktik (10 min). Diskutim interaktiv mbi çështjet që duhet të zgjidhë eksperti. Kandidatët ndahen në 3 grupe dhe u jepet si detyrë që të hartojnë një vendim ekspertimi, duke shtruar pyetjet për ekspertët. Kandidatët paraqesin me shkrim vendimin e ekspertimit, e shfaqin në monitor dhe ftohen të diskutojnë (30 min).
10:00-11:20	Mjetet e kërimit të provës Kontrollet	Paraqitje shkurtër nga pedagogu (10 min) Paraqitet një rast i ri praktik mbi nevojën e një kontrolli. Diskutim interaktiv mbi qëllimin që synon të arrijë akti i kontrollit (20 min).

		Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe u jepet si detyrë që të hartojnë një kërkesë për të lejuar kontrollin e banesës, referuar aktit praktik të zgjedhur (20 min). Akti paraqitet në monitor dhe diskutohen gjetjet (20 min)
12:00-12:50	Sekuestrimet	Diskutim i sendeve të sekuestruara gjatë aktit të kontrollit dhe vlera e tyre provuese. Paraqiten dy situata: 1) sekuestrimi i një sendi që nuk parashikohej në aktin e kontrollit, p.sh. disa dokumente financiare; Kandidatët ftohen në debat lidhur me përdorshmërin e kësaj prove; 2) jepet për studim rasti një sekuestrimi pas një kontrolli të paautorizuar nga gjykata. (20 min) Kandidatët ftohen në debat lidhur me përdorshmërin e kësaj prove. (20 min) Konkluzionet në lidhje me këtë nënçështje (10 min)
13:00-13:50	Përgjimi i komunikimeve	Paraqitet një rast praktik dhe kandidatët e studiojnë atë në lidhje me nevojën për kryerjen e përgjimit (10 min). Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe ftohen të hartojnë kërkesën në rastin konkret (30 min). Diskutim në lidhje me përfundimet e arritura (10 min)
14:00-14:50	Përgjimi i komunikimeve (vijim)	Diskutim i kriterëve të pranueshmërisë së aktit. Disponimi i gjykatës: Debat në auditor.

Dita e 6-të: Metodat e posaçme të hetimeve. Trafikimi i personave dhe i lëndëve narkotikë. (6 orë)

⇒ Përshkrim i përgjithshëm

Metodat e posaçme të hetimit do të trajtohen në kuadër të trafikimit të personave dhe lëndëve narkotikë. Ky trajnim fokusohet në fenomenin e trafikimit të lëndëve narkotikë dhe të personave si dy nga format më të rrezikshme të krimit të organizuar dhe shkeljeve të rënda të të drejtave themelore të njeriut. Pjesëmarrësit do të njihen me kuadrin ligjor kombëtar dhe ndërkombëtar, përfshirë konventat e OKB-së dhe Këshillit të Evropës, që përcaktojnë veprimtaritë e kundërligjshme të lidhura me prodhimin, shpërndarjen, transportin dhe tregtimin e drogave, si dhe elementët kryesorë të trafikimit të qenieve njerëzore: veprimet, mjetet dhe format e shfrytëzimit. Theksi vendoset te mbrojtja e rendit dhe sigurisë publike, si dhe te garantimi i dinjitetit dhe integritetit të viktimave, duke i pajisur pjesëmarrësit me njohuri dhe mjete për të identifikuar, parandaluar dhe ndjekur penalisht këto fenomene kriminale

⇒ Pyetje vetëstudimore

1. Cilat janë format kryesore të veprimtarive të kundërligjshme që përfshin trafikimi i lëndëve narkotikë sipas konventave ndërkombëtare?
2. Si e përkufizon Kodi Penal shqiptar trafikimin e narkotikëve në raport me Konventën e OKB-së për drogat?
3. Cilat janë elementët themelorë të trafikimit të personave sipas Konventës së Këshillit të Evropës dhe Protokollit të Palermos?
4. Në ç'mënyrë mjetet e përdorura nga trafikantët (kërcënimi, mashtrimi, abuzimi me pozitën vulnerabël) ndikojnë në kategorizimin e veprës penale?
5. Cilat forma shfrytëzimi përfshihen në trafikimin e personave dhe pse konsiderohen shkelje të të drejtave themelore të njeriut?
6. Rastet e dorëzimit të kontrolluar.
7. Procedura e dorëzimit të kontrolluar.

⇒ **Përmbajtje**

Trafikimi (personave dhe lëndëve narkotikë)

- Trafikimi i narkotikëve.
- Format e tjera të inkriminimit të fenomenit kultivimit, prodhimit, shitjes, blerjes narkotikëve.
- Trafikimi i personave.
- Veprat e turpshme dhe ngacmimi seksual.
- Krijimi i bindjes për përdorimin e mjeteve të specializuara të hetimit në trafikimin e lëndëve narkotike dhe veprimtaritë e paligjshme të tjera të narkotikëve, si dhe zbatimi i aspekteve procedurale penale, si dhe ato të karakterit procedural jo penale të trajtimit të personave dhe të miturve viktime të trafikimit, ose shfrytëzimit seksual, ose abuzimit seksual.

Metodat e posaçme të hetimeve:

- Procedura e dorëzimit të kontrolluar.
- Provokimi.
- Simulimi

⇒ **Objektivat mësimorë**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë trafikimin e lëndëve narkotikë dhe të personave, të interpretojë kuadrin ligjor kombëtar dhe ndërkombëtar përkatës, të identifikojë elementët përbërës të veprave penale dhe mjetet e përdorura nga autorët, si dhe të zbatojë standardet për mbrojtjen e viktimave dhe sigurinë publike, duke zhvilluar aftësinë për të propozuar masa parandaluese dhe hetimore në funksion të ndjekjes penale efektive.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë dhe zbatojë metodat e posaçme të hetimeve, duke shpjeguar kuadrin ligjor, qëllimin dhe kufijtë e tyre, të aplikojë dorëzimin e kontrolluar si instrument për dokumentimin e veprimtarisë kriminale, të vlerësojë provokimin në raport me garancitë e ligjshmërisë dhe të drejtave të njeriut, si dhe të përdorë simulimin si mjet hetimor duke identifikuar rreziqet dhe kufizimet e tij procedurale.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-10:20	Metodat e posaçme të hetimeve.	Shpjegim i konceptit (10 min).

	Simulimi i kryerjes së një vepre penale Rastet e provokimit për kryerjen e një vepre penale	Paraqitje e rastit praktik (10 min) Diskutim me kandidatët për përmbajtjen që duhet të ketë autorizimi i prokurorit për lejimin e simulimit (10 min) Paraqitja e një rasti që ka përdorur këtë metodë hetimi. Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe u jepet si detyrë që të hartojnë pjesën vendimmarrëse të gjykatës që vlerëson provën e marrë përmes simulimit (p.sh. të shitjes së lëndës narkotikë) (20 min). Diskutim mbi zgjidhjet e propozuara (20 min). Diskutim për rastet e provokimit për kryerjen e veprës penale, fati provës së krijuar dhe kufiri i hollë që e ndan nga simulimi. (30 min)
10:30 -11:20	Dorëzimi i kontrolluar	Paraqitja e një rasti që ka përdorur këtë metodë hetimi. Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe u jepet si detyrë që të hartojnë pjesën vendimmarrëse të gjykatës që vlerëson provën e marrë përmes dorëzimit të kontrolluar (25 min). Diskutim mbi zgjidhjet e propozuara (25 min).
12:00-12:40	Trafikimi i narkotikëve (40 min) Tipologjitë e shfaqjes së trafikimit të narkotikëve, karakteri transnacional i tij, teknikat e inkriminimit të kësaj figure të veprës penale. Faza e tentativës dhe momenti i konsumimit, si dhe organizimi drejtimi dhe financimi si rrethanë me rëndësi kualifikimi ligjor.	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e zgjedhur; -rast i trafikimit të mbetur në tentative; -rasti “probleme në kualifikimin ligjor lidhur me rrethanen cilesuese”. Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon nëse trafikimi është konsumuar në secilin rast (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale, dhe rrethanave cilësuese. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktikë. (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min)

12:40-13:30	Format e tjera të inkriminimit të fenomenit kultivimit, prodhimit, shitjes, blerjes narkotikëve. (40 min) Prodhimi dhe shitja e narkotikëve, konsumi vetjak i narkotikëve dhe kushtet për aplikimin e përgjegjesisë penale. Veprimtaritë e paligjshme lidhur me prodhimin e narkotikëve dhe inkriminimi i tyre	Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: Rasti 1- dozave të vogla Rasti 2 -kultivimi; Rasti 3- prodhimi dhe fabrikimi Kandidatët të ndarë në 4 grupe do të identifikojnë ekzistencën përgjegjesisë penale (10 për secilin rast=20 min); Kandidatët do të kategorizojnë veprimtaritë e paligjshme të narkotikëve Kandidatët do të analizojnë teknikën e inkriminimit si bazë për aplikimin e përgjegjesisë penale. (10 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret për aplikimin e përgjegjesisë penale (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
13:30-14.20	Trafikimi i personave. (40 min) - Kushtet dhe kriteret për aplikimin e përgjegjesisë penale për trafikimin e personave. - Dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet trafikimit të personave si dhe ushtrimit të prostitucionit, shfrytëzimit të prostitucionit, keqtrajtimit të miturit, dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit, heqjes së paligjshme të lirisë, rrëmbimi ose mbajtja peng e personit, shtrengimi me anë	Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm, trafikim me qëllim shfrytëzim prostitucioni, trafikim në punë, si dhe trafikim për organe. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë aplikimin e përgjegjesisë për trafikimin dhe format e ndryshme të tij (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton problematikat e konstatuara në kualifikimet ligjore (10 minuta). Pedagogu i veshtron përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me përgjegjesisë penale (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (20 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.

	të kanosjes për dhënie pasurie.	
14:20 - 14:50	Veprat e turpshme dhe ngacmimi seksual. (30 min) Veprat e turpshme Ngacmimi seksual.	Kandidatët ndahen në dy grupe. Secili grup ka një rast të ngacmimit seksual dhe veprës së turpshme. Kandidatët identifikojnë duke përshkruar të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet tyre. (30 min).

Dita e 7-të: Përfundimi i hetimeve dhe formulimi i akuzës. Alternativat e pushimit të çështjes dhe akuzës. Rastet e përjashtimit nga përgjegjësia penale (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Në rrethana të caktuara, një person mund të përjashtohet nga përgjegjësia penale. Kjo mund të ndodhë për shkak të mungesës së fajit siç është rasti i një personi që në kohën e kryerjes së veprës penale vuan nga një turbullim psikik ose neuropsikik që ka prishur tërësisht ekuilibrin e tij mendor dhe për pasojë nuk është në gjendje të kontrollojë veprimet apo mosveprimet e tij dhe as të kuptojë se po kryen vepër penale. Në raste të tilla, ana objektive e veprës është plotësuar, por mungon ana subjektive dhe për rrjedhojë personi në fjalë nuk mund të penalizohet për sjelljen e tij. Gjithashtu, kemi dhe situata kur personi që ka kryer një vepër penale është në kushtet e një turbullimi i cili nuk ka sjellë çekuilibrimin tërësor të tij dhe për rrjedhojë edhe përgjegjësia e tij do të jetë e kufizuar.

Shkaqet justifikuese (shfajësuese) janë situata të veçanta që justifikojnë paligjshmërinë për të kryer një krim. Në prani të një justifikimi, një fakt që në përgjithësi do të përbënte një krim nuk integrohet, sepse lejohet ose imponohet me ligj. Për rrjedhojë, autori i krimit nuk dënohet pasi është i “autorizuar” me ligj për të adoptuar atë sjellje. Ato përfshijnë mbrojtjen e nevojshme, nevojën ekstreme, pëlqimin e personit që ka të drejtë, ushtrimi i drejtës, zbatimi i urdhrave dhe përmbushja e detyrave, përdorimi legjitim i armëve, ngjarje e rastësishme ose forca madhore, shtrëngimi fizik, gabimi faktik, gabimi i shkaktuar nga mashtrimi i tjetrit, krimi i supozuar gabimisht dhe krimi i pamundur. Në mënyrë eksplicite kodi ynë penal ka parashikuar vetëm mbrojtjen e nevojshme, nevojën ekstreme, si dhe ushtrimin e një të drejte apo përmbushjen e një detyre.

Mbrojtja e nevojshme si e drejtë e vetëmbrojtjes, ka qenë e njohur qysh në të drejtën romake dhe në të drejtën e mesjetës, sipas parimit "*Adgreditus non habet staderam in manu*", “i sulmuari nuk ka peshore në dorë”. Sipas këtij përjashtohet ekzistenca e veprës penale, në të drejtën romake dhe në mesjetë shprehej dhe arsyetohej me sintagmën është e lejuar që dhuna të zmbreset me dhunë, po ajo duhet të jetë brenda kufijve të mbrojtjes së nevojshme dhe nuk duhet t’i shërbejë hakmarrjes. Pra nuk ka përgjegjësi penale personi që kryen faktin që përbën vepër penale, duke qenë i detyruar të veprojë për të mbrojtur jetën, shëndetin, të drejtat e tij ose të një tjetri, nga rrezik aktual i një sulmi të padrejtë, të vërtetë, të çastit dhe të pandërprerë, me kusht që, mbrojtja të jetë në përpjesëtim me rrezikshmërinë e sulmit.

Programi ofron njohuri mbi kushtet e domosdoshme për pranimin e nevojës ekstreme si shkak justifikues, duke theksuar elementët e rrezikut aktual, urgjencës, proporcionalitetit dhe pamundësisë për alternativa të tjera. Po ashtu, trajtohet koncepti i ushtrimit të së drejtës dhe i përmbushjes së detyrës si garanci ligjore për shmangien e përgjegjësisë penale, duke analizuar pasojat kur veprimet kryhen mbi bazën e një urdhri të ligjshëm apo të paligjshëm. Kursi synon t’i pajisë kandidatët me aftësi teorike dhe praktike për të zbatuar këto institute gjatë draftimit

të vendimeve gjyqësore, duke respektuar balancën ndërmjet ligjshmërisë dhe të drejtave themelore.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilat janë kushtet themelore që duhet të ekzistojnë për të pranuar mbrojtjen e nevojshme?
2. Si dallohet mbrojtja e nevojshme nga gjendja e nevojës?
3. Çfarë nënkupton tejkalimi i kufijve të mbrojtjes së nevojshme dhe cilat janë pasojat juridike të tij?
4. Në çfarë rrethanash një veprim i kryer në kushtet e mbrojtjes së nevojshme përjashton përgjegjësinë penale?
5. Cilat janë dallimet kryesore ndërmjet mbrojtjes së nevojshme dhe nevojës ekstreme?
6. Pse proporcionaliteti konsiderohet kusht themelor për pranimin e nevojës ekstreme?
7. Në cilat situata një urdhër i paligjshëm përjashton apo nuk përjashton përgjegjësinë e personit që e zbaton?
8. Si lidhet parimi “*Qui iure suo utitur neminem laedit*” (ai që ushtron të drejtën e vet, nuk i shkakton dëm askujt) me ushtrimin e një të drejte ose detyre?
9. Cilat janë burimet e rrezikut që justifikojnë zbatimin e nevojës ekstreme sipas doktrinë dhe jurisprudencës?
10. Ushtrimi i ndjekjes penale, detyrueshmëria dhe pakthyeshmëria e saj.
11. Kërkesa për gjykim. Elementët e saj.

⇒ **Përmbajtje**

Rastet e përjashtimit nga përgjegjësia penale:

- Mbrojtja e nevojshme si shkak justifikues për mos ekzistencën e veprës penale.
- Mbrojtja e nevojshme fiktive (putative) dhe vetmbrojtja në banesë.
- Shkaqet e tjera që përjashtojnë ekzistencën e veprës penale.
- Nevoja ekstreme si shkak justifikues.
- Ushtrimi i një të drejte apo përmbushja e një detyre.

Përfundimi i hetimeve:

- Njoftimi i akuzës.
- Kërkesa për dërgimin e çështjes në gjyq.

⇒ **Objektivat mësimorë**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të shpjegojë konceptin e mbrojtjes së nevojshme si shkak që përjashton përgjegjësinë penale, të analizojë elementët thelbësorë që e përcaktojnë atë (sulmi i padrejtë, domosdoshmëria dhe proporcionaliteti i mbrojtjes), të dallojë mbrojtjen e ligjshme nga tejkalimi i kufijve të saj, si dhe të aplikojë këtë institucion në raste konkrete duke argumentuar mbi bazën e ligjit dhe praktikës gjyqësore.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë dhe interpretojë rrethanat që përjashtojnë kundërligjshmërinë e veprës penale, të dallojë kushtet e aplikimit të nevojës ekstreme nga ato të ushtrimit të së drejtës dhe përmbushjes së detyrës, të vlerësojë proporcionalitetin dhe legjitimitetin e veprimeve në situata konkrete, si dhe të zbatojë këto institute gjatë hartimit të projektvendimeve gjyqësore, duke respektuar ligjin dhe të drejtat themelore.

Objektivi 3: Kandidati është i aftë të hartojë dhe administrojë aktin e njoftimit të akuzës duke respektuar afatet dhe procedurat e parashikuara, të vlerësojë kushtet dhe kriteret për dërgimin e çështjes në gjyq, si dhe të ushtrojë rolin e prokurorit apo gjyqtarit në këtë fazë të procesit penal, duke balancuar nevojat e akuzës me garancitë procedurale të palëve.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-10:00	Përfundimi i hetimeve dhe formulimi i akuzës. Alternativat e pushimit të çështjes/akuzës.	Përmbledhje e konceptit (10 min). Paraqitje e rastit praktik nr. 1 (10 min) Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe ftohen të hartojnë një njoftim për përfundimin e hetimeve (30 min) Paraqitet akti në monitor dhe çelet një debat mbi përmbajtjen e tij. (30 min)
10:00-11:20	Vijon	Paraqitje e rastit praktik nr. 2 (10 min) Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe u jepet si detyrë që të hartojnë një kërkesë për pushimin e çështjes. (30 min) Rasti paraqitet në monitor dhe hapet një debat mbi elementët e tij (10 min). Vazhdon diskutimi mbi elementët e kërkesës për pushim dhe vendimin e mundshëm të gjykatës. (20 min)
12:00-12:50	Mbrojtja e nevojshme si shkak justifikues për mos ekzistencën e veprës penale. (50 min) -Sulmi dhe mbrojtja si elementet kryesore të mbrojtjes së nevojshme. Kushtet dhe kriteret që duhet të plotësojnë. -Propocionaliteti i mbrojtjes me intensitetin e sulmit. Kapërcimi i kufijve të mbrojtjes së nevojshme. -Mbrojtja e nevojshme fiktive (putative) dhe vetmbrojtja në banesë.	Përmbledhje e shkurtër e rasteve të mungesës së përgjegjësisë penale (10 min). Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e përzgjedhur; -rast lidhur mungesën e kushteve; -rasti “kapërcimin e kufijve”. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon ekzistencën e mbrojtjes së nevojshme në secilin rast (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi kushtet dhe kriteret e mbrojtjes së nevojshme. Diskutim mbi propocionalitetin e mbrojtjes me intensitetin e sulmit, rregullin e terheqjes, rastin e mbrojtjes në banesë, si dhe kapërcimin e kufijve të mbrojtjes së nevojshme.

		(bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu). (20 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje (10 min).Konkluzione (5 min)
13:10-13:50	Shkaqet e tjera që përjashtojnë ekzistencën e veprës penale. (30 min) -Pëlqimin e personit që ka të drejtë, përdorimi legjitim i armëve, ngjarje e rastësishme ose forca madhore si shkaqe që përjashtojnë përgjegjësinë penale. -Të përbashkëtat dhe dallimet ndëmjete shtrëngimi fizik, gabimi faktik, gabimi i shkaktuar nga mashtrimi i tjetrit, krimi i supozuar gabimisht dhe krimi i pamundur.	Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë shkaqet që përjashtojnë nga përgjegjësia penale (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton shkaqet justifikuese që ka konstatuar nga rastet dhe analizon aplikimin e përgjegjesinë penale (10 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me shkaqet justifikuese (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
14:00-14:30	Nevoja ekstreme si shkak justifikues. (30 min) -Rreziku dhe mbrotja si elementet kryesore të nevojës ekstreme. Kushtet dhe kriteret që duhet të plotësojnë. -Dallimi i nevojës ekstreme nga mbrojtja e nevojshme.	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e përzgjedhur; -rast lidhur mungesën e kushteve; -rasti “kapërcimin e kufijve”. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon ekzistencën e nevojës ekstreme në secilin rast (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (10 min); Diskutim mbi kushtet dhe kriteret e nevojës ekstreme dhe dallimet me mbrojtjen e nevojshme. (bazuar në pyetjet studimore). (10 min)
14:30-14:50	Ushtrimi i një të drejte apo përmbushja e një detyre. (20 min) -Kushtet dhe kriteret e ushtrimit të një të drejte si shkak përjashtues.	Kandidatët ndahen në 3 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë shkaqet që përjashtojnë nga përgjegjësia penale Ushtrimi i një të drejte apo përmbushja e një detyre (5 min);

	-Përmbushja e një detyre, sjell mosekzistimin e veprës penale.	Një përfaqësues për çdo grup prezanton shkaqet justifikuese që ka konstatuar nga rastet dhe analizon aplikimin e përgjegjesinë penale (5 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me shkaqet justifikuese (bazuar në pyetjet studimore) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (10 min)
--	--	--

MODULI II - SEANCA PARAPRAKE

Seanca paraprake është faza ndërmjetëse mes hetimeve paraprake dhe gjykimit të themelit. Ky modul synon të trajtojë elementët thelbësorë të kësaj ndërfaze: kontrollin e ligjshmërisë së hetimeve paraprake, të lidhur me nocionet e pavlefshmërisë, papërdorshmërisë dhe garancitë e personit të akuzuar dhe të viktimës. Gjithashtu, do të trajtohet përmes dosjesh konkrete kontrolli i GJSP-së mbi plotësinë e hetimeve dhe saktësinë/qartësinë e akuzë, si dhe kontrolli dhe disponimi mbi kërkesën për gjykim të shkurtuar.

Pjesë e trajtimit brenda këtij moduli do të jenë edhe disponimet lidhur me kërkesat për gjykim/pushim, si dhe kontrolli i GJSP-së i standardit të “provave të mjaftueshme” në mbështetje të akuzës.

Si çdo fazë e procedurës penale, edhe seanca paraprake i jep jetë normave të së drejtës materiale. Ndaj, në këtë modul çdo temë e të drejtës procedurale do të trajtohet duke patur parasysh dhe duke analizuar institute të veçanta të së drejtës materiale të parashikuar në pjesën e përgjithshme të Kodit Penal apo krime të veçanta. Përmes dosjeve konkrete do të ilustruhet impakti i instituteve të së drejtës materiale në seancën paraprake.

Dita e 8-të: Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve nga GJSP-ja: pavlefshmëria, papërdorshmëria, garancitë. Konkurrimi i veprave penale. (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Një nga qëllimet e seancës paraprake është kontrolli i ligjshmërisë të hetimeve duke u fokusuar në veçanti te pavlefshmëria dhe papërdorshmëria e provave si dhe garancitë procedurale. Këto tema do të trajtohen në këndvështrimin e konkurrimit të veprave penale. Programi ofron njohuri për konkurimin e veprave penale, duke analizuar rastet kur një subjekt kryen disa vepra penale, dallimin ndërmjet konkurimit real dhe atij ideal, si dhe pasojat që këto forma kanë mbi përcaktimin e dënimit. Pjesëmarrësit do të njihen me parimin e proporcionalitetit në caktimin e dënimit dhe me praktikën gjyqësore që ndihmojnë në sqarimin e situatave komplekse. Trajnimi i pajis kandidatët me aftësi për të interpretuar dhe aplikuar në praktikë këto institute, duke i ndihmuar ata të hartojnë projekt-vendime të arsyetuara, të balancuara dhe të mbështetura në ligj, në funksion të forcimit të drejtësisë penale dhe respektimit të të drejtave themelore.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Seanca paraprake dhe disponimet e gjyqtarit, standardi i provës.
2. Garancitë e mbrojtjes dhe të viktimës.
3. Disponimet në rastin e mungesës së të pandehurit.

4. Sistemi i pavlefshmërive: absolute dhe relative.
5. Pavlefshmëria e njoftimeve.
6. Çfarë kuptohet me konkurimin e veprave penale dhe cilat janë format kryesore të tij?
7. Cili është dallimi ndërmjet konkurimit real dhe konkurimit ideal të veprave penale?
8. Si ndikon parimi i proporcionalitetit në përcaktimin e dënimit në rastet e konkurimit?
9. Cilat janë kriteret ligjore për aplikimin e dënimit unik në rastin e konkurimit të veprave penale?
10. Cilat janë pasojat juridike dhe praktike të konkurimit të veprave penale në vendimmarrjen e gjykatës?

⇒ **Përmbajtja**

Seanca paraprake:

- Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve: pavlefshmëria e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq.
- Pavlefshmëria e akteve hetimore.

Konkurimi i veprave penale:

- Konkurimi real i veprave penale.
- Konkurimi fiktiv.
- Konkurenca formale e ligjeve.
- Momenti procedural, në të cilin organi procedues mund të vlerësojë kualifikimin ligjor të veprës penale.

⇒ **Objektivat mësimorë**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë rolin e seancës paraprake në kontrollin e ligjshmërisë së hetimeve, të vlerësojë rastet kur kërkesa për dërgimin e çështjes në gjyq është e pavlefshme, të identifikojë shkaqet dhe pasojat e pavlefshmërisë së akteve hetimore, si dhe të zbatojë parimet procedurale dhe praktikat gjyqësore në marrjen e vendimeve që garantojnë respektimin e ligjshmërisë dhe të drejtave të palëve në proces.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë format e konkurimit të veprave penale, të interpretojë kuadrin ligjor mbi bashkimin dhe zbatimin e dënimeve, të dallojë rastet kur aplikohet dënimi unik apo i pavarur dhe të zbatojë kriteret ligjore e praktikat gjyqësore për të garantuar proporcionalitet dhe drejtësi në vendimmarrje.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve: pavlefshmëria e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq.	Kandidatëve u paraqitet një dosje, me kërkesën për dërgimin e çështjes në gjyq. (10 min) Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe ftohen të identifikojnë problemet e pavlefshmërive që duhet të ngrihen para GJSP. (25 min) Problemet paraqiten (15 min: nga 5 min për çdo grup)
9:30-10:20	Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve: vijim	Vijon diskutimi mbi elementët e vlefshmërisë së kërkesës (20 min)

		Sipas grupeve, kandidatëve u kërkohet që të shkruajnë vendimin e GJSP-së për pranimin apo rrëzimin e pretendimeve për pavlefshmëri. (30 min)
10:30-11:20	Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve: vijim	Vendimi paraqitet në monitor dhe jepen argumentet e tij (20 min: nga 5 min për secilin grup) Vijon debati lidhur me elementët e vlefshmërisë apo pavlefshmërisë së akteve të hetimeve paraprake. (30 min)
12:00-12:50	Konkurimi i veprave penale -Uniteti i veprimit dhe pluraliteti i veprave penale. -Kuptimi dhe karakteristikat e bashkimit të veprave penale.	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e zgjedhur; -rast lidhur me unitetin e veprimit. -rasti “pluralitetit të veprave penale”. Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon problematikat lidhur me konkurimin e veprave penale (15 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi unitetin e veprimit dhe pluralitetin e veprave penale. Diskutim mbi kuptimi dhe karakteristikat e bashkimit të veprave penale. (bazuar në pyetjet studimore). (15 min)
13:00-13:50	Konkurimi fiktiv i veprave penale -Të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet konkurimit fiktiv në formën e specialitetit (konkurimi i ligjeve) dhe konkurimit fiktiv në formën e subsidiaritetit. -Kushtet dhe kriteret e konkurimit fiktiv në formën e përthithjes.	Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: rasti 1- konkurim fiktiv specialiteti rasti 2 -konkurim fiktiv subsidiariteti rasti 3- konkurimi fiktiv përthithjes Kandidatët të ndarë në 4 grupe do të identifikojnë problematikat lidhur me konkurimin fiktiv (5 për secilin rast=20 min); Kandidatët do të përshkruajnë kërkesat e secilit lloj të konkurimit. (15 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret dhe dallimet ndërmjet llojeve të konkurimit fiktiv (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (15 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
14:00-14:50	Konkurrenca formale e ligjeve -Kuptimi dhe karakteristikat e konkurrencës formale të ligjeve. -Konkurimi formal dhe Veprat vazhduese, e përbërë dhe kolektive	Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë problematika lidhur me konkurrencën formale të ligjeve (15 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton rastet e konkurrencës formale të ligjeve (20 minuta).

		Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret e së cilit parim (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (15 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
--	--	---

Dita e 9-të: Disponimi i GJSP-së dhe kontrolli mbi kërkesën për gjykim të shkurtuar (1 orë). Bashkëpunimi (5 orë) – (gjithsej 6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Veprat penale kryhen shpesh nga më shumë se një person. Ligji penal ka parashikuar që në rastet kur ka një marrëveshje ndërmjet dy ose më shumë personave, vepra penale e kryer nga ata konsiderohet si e kryer në bashkëpunim. Marrëveshja nuk është e nevojshme të jetë eksplicite; një marrëveshje e nënkuptuar ose e heshtur është e mjaftueshme për të qenë në kushtet e kryerjes së një veprë penale në bashkëpunim. Bashkëpunëtorët mund të marrin role të ndryshme në kryerjen e veprës penale, në varësi të kontributit të tyre. Bashkëpunimi kërkon dashje të dyfishtë, që do të thotë dashje për të kryer veprën penale dhe dashje për të bashkëpunuar në kryerjen e kësaj veprë. Bashkëpunimi në kryerjen e veprave penale përbën rrethanë që rëndon përgjegjësinë dhe shton rrezikshmërinë shoqërore të veprës.. Përveç aspektit material, tema integron edhe fazën procedurale, duke analizuar vendimin e ndërmjetëm të GJSP-së dhe kontrollin mbi kërkesën për gjykim të shkurtuar, si mekanizma që sigurojnë respektimin e ligjshmërisë, të drejtës së mbrojtjes dhe procesit të rregullt ligjor.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilat janë format kryesore të bashkëpunimit në të drejtën penale shqiptare?
2. Si ndikon niveli i kohezionit ndërmjet pjesëmarrësve në përcaktimin e përgjegjësisë penale?
3. Pse bashkëpunimi konsiderohet rrethanë rënduese në shumë vepra penale?
4. Si ndikon krimi i organizuar në zhvillimin e formave të bashkëpunimit?
5. Cilat janë sfidat kryesore të hetimit dhe gjykimit të veprave të kryera në bashkëpunim?

⇒ **Përmbajtja**

Seanca paraprake:

- Momenti i ngritjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar.
- Vendimi mbi pranueshmërinë /papranushmërinë e kërkesës për gjykim të shkurtuar.

Bashkëpunimi:

- Bashkëpunimi dhe pjesëmarrja e më shumë personave në vepra penale.
- Llojet e bashkëpunëtorëve dhe përgjegjësia penale.
- Format e posaçme të bashkëpunimit.

⇒ **Objektivi mësimor:** Kandidati është i aftë të analizojë format e bashkëpunimit në kryerjen e veprave penale, të identifikojë rolin dhe përgjegjësinë e secilit pjesëmarrës, të interpretojë kuadrin ligjor mbi vendimin e ndërmjetëm të GJSP dhe kontrollin mbi kërkesën për gjykim të shkurtuar, si dhe të zbatojë standardet procedurale dhe praktikat gjyqësore për marrjen e vendimeve të arsyetuara.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30 - 9:20	Vendimi i ndërmjetëm mbi kërkesat e palës dhe disponimi për gjykimin e shkurtuar	Kandidatët sipas grupeve ftohen të formulojnë disponimin për kërkesën për gjykim të shkurtuar. Debat: cili është momenti i ngritjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar?
9:30 - 10:50	Bashkëpunimi (80 min) -Diferencimi i formave të pjesëmarrjes në veprë penale. -Marrëveshja mes dy ose më shumë personave për të kryer veprën penale. -Kushtet dhe kriteret për t'u konsideruar bashkëpunim.	Paraqitje shkurtër nga pedagogu (10 min) Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e përzgjedhur; -rast lidhur me pjesëmarrjen në kryerjen e veprës penale; -rasti “mungon kontributi në kryerjen e veprës penale”. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon ekzistencën e bashkëpunimit në secilin rast (20 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi format e pjesëmarrjes në kryerjen e veprës penale. Diskutim mbi kushtet dhe kriteret për t'u konsideruar bashkëpunim. (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (20 min) Konkluzione (10 min)
10:50-12:20	Llojet e bashkëpunësorëve dhe përgjegjësia penale. (80 min) -Roli i bashkëpunësorëve në kryerjen e veprës penale. -Kushtet dhe kriteret për aplikimin e përgjegjësisë penale tek bashkëpunësorët. -Përgjegjësia e bashkëpunësorit të jashtëm.	Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: rasti 1- i përzgjedhur rasti 2 – role të ndara; rasti 3- bashkëpunësori i jashtëm Kandidatët të ndarë në 4 grupe do të identifikojnë rolin e bashkëpunësorëve (10 për secilin rast=20 min); Kandidatët do të përshkruajnë kriteret për aplikimin e përgjegjësisë penale për bashkëpunësorët (25 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me përgjegjësinë e bashkëpunësorëve (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (20 min)

		Diskutim në grup mbi këto gjetje (15 min).
12:20-13:10	Format e posaçme të bashkëpunimit. (90 min) -Të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet organizatës kriminale dhe organizata terroriste. -Tiparet karakteristike të bandës së armatosur dhe grupit të strukturuar kriminal.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min) Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e përzgjedhur; -rast lidhur me grupin e strukturuar kriminal; -rasti “mungojnë elementet e grupit”. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon formën e veçantë të bashkëpunimit në secilin rast (20 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet organizatës kriminale dhe organizata terroriste. Diskutim mbi tiparet karakteristike të bandës së armatosur dhe grupit të strukturuar kriminal. (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (30 min) Konkluzione (10 min)

Dita e 10-të: Kontrolli i plotësisë së hetimeve dhe i saktësisë dhe/apo i qartësisë së akuzës nga GJSP-ja. Krimet kundër jetës dhe shëndetit. (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Kjo ditë fokusohet në krimet kundër jetës dhe shëndetit, si veprat më të rënda që cenojnë të drejtën themelore për jetën dhe integritetin personal. Programi trajton format kryesore të vrasjes – nga ajo e thjeshtë te vrasjet e kualifikuara, të privileguara dhe ato nga pakujdesia – duke theksuar elementët dallues, rrethanat cilësuese dhe lehtësuese, si dhe pasojat juridike që lidhen me to. Po ashtu, trajtohen veprat penale kundër shëndetit, që përfshijnë dëmtimet trupore të lehta, të rënda dhe rastet e torturës, duke u mbështetur në kuadrin ligjor dhe praktikat gjyqësore. Një pjesë thelbësore e programit i kushtohet edhe seancës paraprake, ku analizohet kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve, pavlefshmëria e akteve procedurale, si dhe kontrolli i plotësisë së hetimeve dhe i saktësisë/qartësisë së akuzës, me qëllim garantimin e një procesi të rregullt ligjor dhe respektimin e të drejtave të palëve.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilat janë dallimet kryesore ndërmjet vrasjes së thjeshtë, vrasjeve të kualifikuara dhe të privileguara?
2. Pse vrasja nga pakujdesia ka një trajtim të veçantë në raport me format e tjera të vrasjes?
3. Si përcaktohen dallimet ndërmjet dëmtimeve të lehta, të rënda dhe torturës sipas Kodit Penal shqiptar?
4. Elementët e vendimit për marrjen si të pandehur (akti i akuzës). Koncepti material dhe formal i akuzës: *Deweër k. Belgjikës*.

5. Garancitë e mbrojtjes së personit.
6. *Pélissier dhe Sassi k. Francës*

⇒ **Përmbajtja**

Krimet kundër jetës dhe shëndetit:

- Vrasja dhe teknikat e inkriminimit sipas legjislacionit aktual.
- Vrasjet e privileguara dhe vrasja në pakujdësi.
- Krimet kundër shëndetit.
- Protokollet e hetimit të krimeve kundër jetës dhe shëndetit.

Seanca paraprake:

- Kontrolli i plotësisë së hetimeve.
- Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve: qartësia dhe saktësia e akuzës.

⇒ **Objekivi mësimor:** Kandidati është i aftë të analizojë format e ndryshme të krimeve kundër jetës dhe shëndetit, të identifikojë elementët përbërës dhe rrethanat që rëndojnë ose lehtësojnë përgjegjësinë penale, të vlerësojë ligjshmërinë dhe vlefshmërinë e akteve hetimore gjatë seancës paraprake, si dhe të kryejë kontrollin e plotësisë së hetimeve dhe të saktësisë/qartësisë së akuzës, me qëllim marrjen e vendimeve të arsyetuara që garantojnë proces të rregullt ligjor dhe mbrojtjen e të drejtave të palëve

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Kontrolli i plotësisë së hetimeve	Kandidatëve u paraqitet një dosje, me kërkesën për dërgimin e çështjes në gjyq (10 min) Kandidatët ndahen në 4 grupe dhe ftohen të identifikojnë problemet e paplotësisë së hetimeve të kryera, që duhet të ngrihen para GJSP (20 min) Problemët paraqiten (20 min: nga 5 min për çdo grup)
9:30-10:20	Kontrolli i plotësisë së hetimeve: vijim	Vijon diskutimi mbi elementët e plotësisë së hetimeve (20 min) Sipas grupeve, kandidatëve u kërkohet që të shkruajnë vendimin e GJSP për pranimin/rrëzimin e pretendimeve për paplotësi të hetimeve. (30 min)
10:30-11:20	Kontrolli i ligjshmërisë së hetimeve: qartësia dhe saktësia e akuzës	Kandidatët, sipas grupeve, për të njëjtën dosje, ftohen të identifikojnë problemet e qartësisë dhe saktësisë së akuzës, që duhet të ngrihen para GJSP (20 min) Problemët paraqiten (20 min: nga 5 min për çdo grup) Diskutime në grup për përfundimet e arritura. (10 min)
12:00-12:50	Vrasja dhe metodat e inkriminimit sipas	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu. (10 min)

	legjislacionit aktual. (50 min) -Dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet vrasjes me dashje dhe vrasjes me paramendim; -Vrasja në lidhje me një krim tjetër dhe konkurimi i rrethanave të tjera cilësuese;	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e zgjedhur; -rast i vrasjes me paramendim për gjakmarrje kundër dy personave; -rasti “vrasje e të miturit dhe punonjësit të policisë së rendit publik” në lidhje me njeri-tjetrin si krime. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon figurën konkrete të vrasjes në secilin rast (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (10 min); Diskutim mbi dallimet e vrasjes me dashje dhe paramendimit, karakteristikat e vrasjes në lidhje me një krim tjetër. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktikë lidhur me konkurimin e rrethanave cilësuese. (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (20 min)
13:00-13:50	Vrasjet e privileguara dhe vrasja nga pakujdesia. (50 min) -Vrasja nga pakujdesia dhe tiparet e posaçme të privileguara të vrasjes; -Dallimet dhe të përbashkëtat e vrasjes së foshnjës, vrasjes në gjëndjen e tronditjes së fortë psikike; vrasja e kryer në kushtet e kapërcimit të kufijve të mbrojtjes së nevojshme;	Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë aplikimin e përgjegjësisë për torturën dhe krimet kundër shëndetit (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton problematikat e konstatuara në kualifikimet ligjore (20 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me përgjegjësinë penale në krimet kundër shëndetit (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (10 min)
14:00-14:50	Krimet kundër shëndetit: (50 min) -Tiparet karakteristike cilësuese të torturës; -Kategorizimi i dëmtimeve trupore sipas pasojës, dëmtime të tjera, plagosja e lehtë, plagosja e rëndë, të kryerja me dashje, ose pakujdesi.	Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë aplikimin e përgjegjësisë për torturën dhe krimet kundër shëndetit (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton problematikat e konstatuara në kualifikimet ligjore (20 minuta).

		Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me përgjegjesinë penale në krimet kundër shendetit (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (20 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
--	--	---

Dita e 11-të: Disponimet e GJSP-së lidhur me kërkesat për gjykim/pushim: standardi i “provave të mjaftueshme” në mbështetje të akuzës. Vepra penale kundër drejtësisë (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Kjo temë trajton veprat penale kundër drejtësisë, të cilat mbrojnë funksionimin e rregullt dhe autoritetin e sistemit gjyqësor. Ato përfshijnë si veprat penale kundër veprimtarisë gjyqësore, që synojnë të pamundësojnë ose të vështirësojnë ushtrimin e funksioneve të organeve të drejtësisë (si moskallëzimi i krimit, pengimi i drejtësisë, kallëzimi i rremë, dëshmia e rreme apo ndikimi në procesin gjyqësor), ashtu edhe veprat penale kundër autoritetit të vendimeve gjyqësore, të cilat cenojnë ekzekutimin e sanksioneve dhe respektimin e vendimeve të gjykatave (si pengimi i ekzekutimit të vendimeve, moszbatimi i masave penale, ose mospërfillja e autoritetit gjyqësor). Përmes këtij programi, kandidatët pajisen me njohuri mbi tipologjitë e pengimit të drejtësisë, format e korrupsionit në drejtësi, si dhe dallimet ndërmjet figurave të ndryshme të veprave penale që lidhen me funksionimin dhe autoritetin e drejtësisë.

Po ashtu, trajtohen dispozitat mbi kërkesat për gjykim ose pushim të çështjes, duke u ndalur tek standardi i “provave të mjaftueshme” në mbështetje të akuzës, si një kriter thelbësor për vendimmarrjen e prokurorit dhe gjyqtarit në këtë fazë të procesit penal.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilat janë tipologjitë kryesore të pengimit të drejtësisë dhe si dallohen ato ndërmjet tyre?
2. Cilat janë dallimet midis veprave penale që synojnë pamundësimin e ushtrimit të funksioneve të drejtësisë dhe atyre që e vështirësojnë atë?
3. Cilat janë veprat penale që lidhen me cenimin e autoritetit të vendimeve gjyqësore dhe cilat janë pasojat e tyre?
4. Si ndikon veprimi ose mosveprimi i subjekteve në efikasitetin dhe ligjshmërinë e vendimmarrjes gjyqësore?

⇒ **Përmbajtja:**

Seanca paraprake:

- Vendimi për pranimin/rrëzimin e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq.
- Vendimi për pranimin/rrëzimin e kërkesës për pushimin e çështjes.

Veprat penale kundër drejtësisë

- Pengimi i drejtësisë, format e inkriminimit dhe dallimet ndërmjet tyre.
- Korrupsioni në drejtësi, tipologjitë e shfaqjes, dhe problematikat e kualifikimit ligjor.

- Veprat penale kundër autoritetit të vendimeve gjyqësore, kategorizimi i tyre, dallimet dhe të përbashkëtat.
- Përgjimi i komunikimeve: përgjimi ambiental.
- Sigurimi i provës gjatë hetimeve paraprake.

⇒ **Objektivat mësimorë:**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë rolin e standardit të “provave të mjaftueshme” në vendimmarrjen për gjykim ose pushim të çështjes, si dhe të zbatojë kriteret ligjore dhe praktikatat gjyqësore për të siguruar balancën ndërmjet akuzës së mbështetur në prova dhe mbrojtjes së të drejtave procedurale të palëve.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të kategorizojë veprat penale kundër drejtësisë, të identifikojë dallimet ndërmjet veprave që cenojnë veprimtarinë gjyqësore dhe atyre që prekin autoritetin e vendimeve gjyqësore, si dhe të interpretojë dispozitat ligjore dhe praktikatat gjyqësore për të zbatuar në mënyrë efektive përgjegjësinë penale dhe garantimin e funksionimit normal të drejtësisë.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Kontrolli i standardit të provave në rastin e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 4 grupe dhe ftohen të hartojnë vendimin për pranimin/rrëzimin e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq (30 min) Vendimi paraqitet në monitor dhe ilustrohen gjetjet nga një përfaqësues (20 min: nga 5 min për çdo grup)
9:30-10:20	Kontrolli i standardit të provave në rastin e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq: vijim	Vijon debati i drejtuar lidhur me vendimin dhe arsyetimin e tij
10:30-11:20	Kontrolli i standardit të provave në rastin e kërkesës për pushimin e çështjes	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 4 grupe dhe ftohen të hartojnë vendimin për pranimin/rrëzimin e kërkesës për pushimin e çështjes (30 min) Vendimi paraqitet në monitor dhe ilustrohen gjetjet nga një përfaqësues (20 min: nga 5 min për çdo grup)
12:00-12:50	Pengimi i drejtësisë, format e inkriminimit dhe dallimet ndërmjet tyre. (50 min)	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht dosje e zgjedhur si rast pengimi i drejtësisë; Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon elementët e veprave penale relevante (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min);

		Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale, dhe rrethanave cilësuese. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktikë. (20 min)
13:00-13:50	Korrupsioni në drejtësi, tipologjitë e shfaqjes dhe problematikat e kualifikimit ligjor. (50 min)	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min) Kandidatët kanë lexuar paraprakisht dosjen e zgjedhur - korrupsion në drejtësi; Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon elementët e veprave penale relevante (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale, dhe rrethanave cilësuese. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktika. (10 min)
14:00-14:50	Veprat penale kundër autoritetit të vendimeve gjyqësore, kategorizimi i tyre, dallimet dhe të përbashkëtat. (50 min)	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht dosjen e zgjedhur si korrupsioni në drejtësi; Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon elementët e veprave penale relevante (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale, dhe rrethanave cilësuese. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktika. (20 min)

MODULI III - GJYKIMI NË SHKALLË TË PARË

Moduli i gjykimit të çështjes në themel në shkallë të parë do të përfshijë, përmes shembujve praktikë, kuptimet e parashtrimit hyrës dhe kërkesës për prova, si dhe thelbi i debatit gjyqësor, që realizohet me anën e mjeteve procesuale bazë të pyetjes së kryqëzuar, kundërshtimit të dëshmisë dhe leximeve të lejueshme. Në këtë modul çdo temë e të drejtës procedurale do të trajtohet duke patur parasysh dhe duke analizuar institute te veçanta të së drejtës materiale të parashikuar në pjesën e përgjithshme të Kodit Penal apo krime të veçanta. Përmes dosjeve konkrete do të ilustronhet impakti i instituteve të së drejtës materiale në seancën gjyqësore. Pjesa përmbyllëse e modulit do të trajtojë formulimin e akuzave të reja, vendimin dhe standardin e domosdoshëm të fajësisë “përtej çdo dyshimi të arsyeshëm”.

Dita e 12-të: Parashtrimi hyrës dhe kërkesa për prova. Rregulli i gjykimit të pandërprerë. Veprat penale kundër rendit dhe sigurisë publike. (6 orë)

⇒ Përshkrim i përgjithshëm

Programi për këtë ditë ka për qëllim të pajisë pjesëmarrësit me njohuri të thelluara mbi veprat penale kundër rendit dhe sigurisë publike, të cilat prekin drejtpërdrejt sigurinë kombëtare dhe rendin shoqëror. Përveç analizës së kuadrit ligjor dhe elementëve përbërës të këtyre veprave, programi synon edhe zhvillimin e aftësive praktike për administrimin e provave dhe formulimin e kërkesave procedurale gjatë procesit penal. Një pjesë e rëndësishme i kushtohet parashtrimit hyrës dhe rëndësisë të listës së dëshmitarëve dhe ekspertëve, si instrumente që udhëheqin strategjinë e palëve në gjykim, duke garantuar balancën e akuzës dhe mbrojtjes. Po ashtu, theksohet rregulli i gjykimit të pandërprerë, i cili përbën një garanci themelore për procesin e rregullt ligjor dhe siguron që procedurat gjyqësore të zhvillohen pa vonesa të pajustificuara.

⇒ Pyetje vetëstudimore

1. Kuadri ligjor dhe elementët përbërës të veprave penale kundër rendit dhe sigurisë publike.
2. Rregullat e përgjithshme të gjykimit.
3. Veprimet përgatitore.
4. Veprimet e ngutshme.

⇒ Përmbajtja

Parashtrimi hyrës dhe gjykimi i pandërprerë:

- Parashtrimi hyrës dhe rëndësia e listës së dëshmitarëve dhe ekspertëve.
- Gjykimi i të pandehurit në mungesë.
- Rregulli i gjykimit të pandërprerë.

Veprat penale kundër rendit dhe sigurisë publike.

- Vepra kundër rendit dhe sigurisë publike.

Objektivat mësimorë

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë dhe interpretojë kuadrin ligjor mbi veprat penale kundër rendit dhe sigurisë publike, të identifikojë elementët përbërës dhe rrethanat rënduese, si dhe të zbatojë kriteret ligjore dhe praktikat gjyqësore në draftimin e vendimeve.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të hartojë parashtrimin hyrës në përputhje me ligjin, të formulojë kërkesa për prova të bazuara dhe të ligjshme, të interpretojë rregullin e gjykimit të pandërprerë si garanci procedurale, me qëllim zhvillimin e procesit penal në përputhje me standardet e drejtësisë dhe të drejtave të palëve.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Parashtrimi hyrës. Rëndësia e listës së dëshmitarëve dhe ekspertëve.	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 4 grupe dhe ftohen të hartojnë parashtrimin hyrës, duke i bashkëlidhur listën e provave (30 min).

		Akti paraqitet në monitor dhe ilustron nga një përfaqësues prej secilit grup (20min; 4x5 min)
9:30 - 10:20	Gjykimi i të pandehurit në mungesë (50 min)	Debatohet lidhur me përmbajtjen e parashtrimit hyrës dhe listën e provave
10:30 - 11:20	Rregulli i gjykit të pandërprerë. (50 min)	Kandidatët sipas grupeve ftohen që, në përmbyllje të parashtrimit hyrës, të disponojnë datën e seancës së ardhshme. Debati vazhdon lidhur me datat e propozuara.
12:00-13:30	Vepra penale kundër rendit dhe sigurisë publike (80 min)	Prezantim i shkurtër nga pedagogu (10 min). Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë elementet që janë konstituiv për ekzistencën e veprave penale kundër rendit dhe sigurisë publike (20 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton gjetjet e konstatuara (20 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me elementet, dallimet dhe të përbashkëtat. Diskutim në grup mbi këto gjetje. (30 min)
13:30-14:50	Vepra penale kundër rendit dhe sigurisë publike (vijon) (70 min)	Kandidatët ndahen në 3 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë elementet që janë konstituiv për ekzistencën e veprave penale kundër rendit dhe sigurisë publike (20 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton gjetjet e konstatuara (20 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me elementet, dallimet dhe të përbashkëtat. Diskutim në grup mbi këto gjetje. (30 min)

Dita e 13-të: Debati gjyqësor: pyetja e kryqëzuar, kundërshtimi i dëshmisë, leximet e lejueshme (3 orë). Mashtrimet (2 orë) (Gjithsej 5 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Debati gjyqësor, i cili përfshin pyetjen e kryqëzuar, kundërshtimin e dëshmisë dhe leximet e lejueshme, do të trajtohet në këtë ditë duke u bazuar te mishtrimi dhe figurat e posaçme të tij. Këto vepra penale mbrojnë të drejtën e pronësisë, pasurinë dhe lirinë e formimit të konsensusit ndërmjet palëve. Mashtrimi konsiderohet një krim kontraktual që konsumohet kur një person nxit tjetrin në gabim përmes paraqitjes së fakteve të rreme, fshehjes së fakteve të vërteta,

gënjeshtres ose shpërdorimit të besimit, me qëllim përfitimin e padrejtë dhe shkaktimin e dëmit. Trajnimi i jep rëndësi analizës së elementëve përbërës të mashtrimit, dallimit midis veprimeve mashtruese aktive dhe pasive, si dhe trajtimit të figurave të veçanta të parashikuara në Kodin Penal, si mashtrimi në subvencione, skemat piramidale, mashtrimi në sigurime, kredi, tatime apo në tregjet financiare dhe kulturore. Qëllimi është që kandidatët të aftësohen të identifikojnë rastet konkrete, të dallojnë elementët që e kualifikojnë veprën penale dhe të aplikojnë standardet ligjore e praktikat gjyqësore për të garantuar drejtësinë.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilët janë elementët themelorë që përbëjnë veprën penale të mashtrimit?
2. Si dallohen veprimet mashtruese aktive nga ato pasive?
3. Çfarë roli luan “fitimi i padrejtë” dhe “dëmi i tjetrit” në kualifikimin e mashtrimit?
4. Cilat janë format e veçanta të mashtrimit të parashikuara në Kodin Penal shqiptar?
5. Si ka zgjeruar jurisprudenca konceptin e mashtrimit përmes heshtjes apo mosveprimit?
6. Rregullat e dëshmisë.
7. Rregullat e pyetjes së kryqëzuar.
8. Kundërshtimi i dëshmisë dhe rregullat e leximeve të lejueshme.
9. Rregullat e posaçme për pyetjen e të miturve.

⇒ **Përmbajtja**

Debati gjyqësor:

- Pyetja e kryqëzuar dhe dialektika e saj. Realizimi praktik i saj.
- Kundërshtimi i dëshmisë, kuptimi, praktika.
- Leximet e lejueshme, kuptimi, praktika.

Mashtrimet:

- Karakteristikat strukturore të figurës së veprës penale të mashtrimit.
- Skemat mashtruese, piramidale, si dhe lidhur me tatimin mbi vlerën e shtuar.
- Krijimi i bindjes lidhur me ekzistencën e mashtrimit dhe pasqyrimi i elementeve të nevojshëm që duhen provuar në përfundim të hetimeve.

⇒ **Objektivat mësimorë**

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë elementët përbërës të mashtrimit dhe figurave të tij të posaçme, të identifikojë dallimet ndërmjet formave të ndryshme të veprimeve mashtruese, të interpretojë dispozitat ligjore dhe jurisprudencën përkatëse dhe të aplikojë kriteret ligjore në rastet konkrete, me qëllim marrjen e vendimeve të arsyetuara dhe të drejta në procesin penal.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë dhe të zbatojë rregullat e debatit gjyqësor, të përdorë në mënyrë efektive pyetjen e kryqëzuar si mjet për testimin e besueshmërisë së dëshmitarëve, të identifikojë dhe të artikulojë me bazë ligjore kundërshtimet ndaj dëshmive të papranueshme, si dhe të aplikojë kriteret për leximet e lejueshme në përfundime me dispozitat procedurale, duke garantuar kontradiktoritetin, ligjshmërinë dhe integritetin e procesit gjyqësor.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30 - 9:10	Rregullat e marrjes së dëshmisë (40 min)	Parashtrim i shkurtër nga pedagogu, në nivel parimesh (10 min)

	Objekti dhe kufijtë e dëshmisë. Dëshmia indirekte dhe fuqia provuese e saj. Ruajtja e sekretit profesional dhe atij shtetëror.	Diskutim me kandidatët në lidhje me këto nënçështje. (30 min)
9:10–9:50	Pyetja e kryqëzuar dhe dialektika e saj. Realizimi praktik i saj (30 min)	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 4 grupe dhe ftohen të hartojnë pyetjet e akuzës dhe kundërpvetjet e mundshme të mbrojtjes. (20 min). Akti paraqitet në monitor dhe ilustron nga një përfaqësues i zgjedhur nga grupet (10 min)
9:50-10:40	Kundërshtimi i dëshmisë, kuptimi, praktika. (40 min)	Kandidatët, të ndarë në 3 grupe, sipas rastit të dhënë, bëjnë rolin e akuzës, mbrojtjes dhe gjykatës, në procesin e marrjes së dëshmisë dhe kundërshtimit të saj. (30 min) Komente përfundimtare. (10 min).
10:40-11:20	Leximet e lejueshme, kuptimi, praktika. (40 min)	E njëjta metodologji si në rastin e kundërshtimit të dëshmisë (30 + 10 min)
12:00-12:50	Mashtrimet (50 min) -Karakteristikat strukturore të figurës së veprës penale të mashtrimit. Vija ndarëse me veprimet juridike civile, dhe përmbushjen e detyrimeve kontraktore. -Dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet mashtrimit dhe mashtrimit në rrethana cilësuese, subvencione, sigurime, kredi, veprat e artit dhe të kulturës, manipulimi i tregut.	Parashtrim i shkurtër nga pedagogu. (10 min) Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 2 raste: -Dosja e zgjedhur; -rasti i veprave të artit; -rasti “manipulimi i tregut”. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon figurat e veprave penale të mashtrimit në secilin rast (5 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale, dhe elementet dallues ndërmjet mashtrimit dhe formave të cilësuar të tij. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktika. (15 min)
13:00-13:50	Skemat mashtruese, piramidale, si dhe lidhur me tatimin mbi vlerën e shtuar. (50 min) -Karakteristikat e inkriminimit të skemave mashtruese dhe piramidale. -Organizimi dhe vënia në funksionim e skemave	Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: Rasti 1- skemat mashtruese Rasti 2 -skemat mashtruese lidhur tatimin; Rasti 3- fajdet Kandidatët të ndarë në 4 grupe do të identifikojnë ekzistencën e përgjegjësisë penale (20 min);

	mashtreuse lidhur me tatimin mbi vlerën e shtuar. Të përbashkëtat dhe dallimet me skemat mashtreuse dhe piramidale.	Kandidatët do të identifikojnë karakteristikat e inkriminimit të skemave mashtreuse dhe piramidale, të organizimit dhe vënies në funksionim e skemave mashtreuse lidhur me tatimin mbi vlerën e shtuar. (10 min). Kandidatët do të analizojnë të përbashkëtat dhe dallimet me skemat mashtreuse dhe piramidale. (10 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret për aplikimin e përgjegjësisë penale në mashtrimin (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
--	--	--

Dita e 14-të: Formulimi i akuzave të reja. Vendimi dhe standardet e fajësisë. Korrupsioni në sektorin publik dhe privat. Kompetenca lëndore dhe territoriale e SPAK-ut (6 orë)

⇒ **Përshtkrim i përgjithshëm**

Kjo ditë do të fokusohet në formulimin e akuzave të reja si dhe në standardet e fajësisë në marrjen e vendimit përfundimtar të themelit përtej ndalimit *in dubio pro reo*. Këto institute do të trajtohen në dritën e krimeve që kanë të bëjnë me korrupsionin në sektorin privat dhe publik. Kandidatët do të njihen me format e korrupsionit aktiv dhe pasiv, aktorët e përfshirë në shërbimin publik dhe privat, si dhe me ndikimin e tyre negativ në besimin e qytetarëve, konkurrencën e lirë dhe integritetin e institucioneve. Programi adreson gjithashtu kriminalizimin e ushtrimit të ndikimit dhe rolin e SPAK-ut në hetimin e veprave të kësaj natyre, duke theksuar rëndësinë e kompetencave të tij lëndore dhe territoriale për një ndjekje penale efektive.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Si përcaktohen format e korrupsionit aktiv dhe pasiv në sektorin publik dhe cilët janë aktorët kryesorë që përfshihen?
2. Çfarë kuptojmë me termin “ushtrimi i ndikimit të paligjshëm” dhe pse konsiderohet një formë e veçantë e korrupsionit?
3. Cili është roli i SPAK-ut në hetimin e veprave korruptive dhe si përcaktohen kompetencat e tij lëndore dhe territorial?
4. Në ç’mënyrë korrupsioni lidhet me format e tjera të krimit, si krimi i organizuar dhe pastrimi i parave?

⇒ **Përmbajtja**

Formulimi i akuzave të reja. Vendimi dhe standardet e fajësisë

- Ndryshimi i akuzës në përfundim të gjykimit nga prokurori.
- Akuza për një fakt të ri dhe akuza për një vepër tjetër.

- Ndryshimi i cilësimit juridik të veprës nga gjykata. Të drejtat e palëve.

Korrupsioni në sektorin privat, publik:

- Korrupsioni aktiv e pasiv në sektorin privat dhe aplikimi i përgjegjësisë penale.
- Korrupsioni në sektorin publik.
- Ushtrimi i ndikimit të paligjshëm ndaj personave që ushtrojnë funksione publike.
- Krijimi i bindjes lidhur me ekzistencën e korrupsionit dhe pasqyrimi i elementeve të nevojshëm, që duhet të jenë provuar gjatë në përfundim të hetimeve, dhe konkretizim i tyre me anë të hartimit të aktit të njoftimit të përfundimit të hetimeve.

⇒ Objektivat mësimorë:

Objektivi 1: Kandidati aftësohet të formulojë akuza të reja në përputhje me ligjin procedural penal, të interpretojë dhe të aplikojë standardet e fajësisë gjatë procesit gjyqësor, duke balancuar funksionin ndëshkues dhe atë risocializues, në mënyrë që të garantojë vendimmarrje të drejtë dhe të arsyetuar në respekt të të drejtave themelore dhe sigurisë juridike.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë fenomenin e korrupsionit në sektorin publik dhe privat, të interpretojë format e tij kryesore si korrupsioni aktiv, pasiv dhe ushtrimi i ndikimit, të vlerësojë pasojat e tij në funksionimin e shtetit ligjor, demokracisë dhe ekonomisë së tregut, si dhe të aplikojë njohuritë mbi kompetencat lëndore dhe territoriale të SPAK-ut për hetimin dhe ndjekjen penale efektive të këtyre veprave.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Ndryshimi i akuzës në përfundim të gjykimit nga prokurori (50 min)	Parashtrim i shkurtër nga pedagogu, në nivel parimesh (10 min) Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 4 grupe dhe ftohen të konkludojnë me ndryshimin e akuzës përkatëse (20 min). Akti paraqitet në monitor dhe ilustron nga një përfaqësues i zgjedhur prej secilit grup (4x5=20 min)
9:30-10:00	Akuza për një fakt të ri dhe akuza për një veprë tjetër (30 min)	E njëjta metodologji si në rastin ndryshimit të akuzës.
10:00-10:20	Ndryshimi i cilësimit juridik të veprës nga gjykata. Të drejtat e palëve (20 min)	E njëjta metodologji, mbi një rast të ri.
10:30–11:20	Vendimi dhe standardet e fajësisë (50 min)	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 4 grupe dhe ftohen të konkludojnë në lidhje me vendimin përfundimtar (fajësi, pafajësi apo pushim çështje) (30 min). Akti paraqitet në monitor dhe ilustron nga një përfaqësues i zgjedhur prej secilit grup (4x5=20 min)

12:00-13:20	Korrupsioni aktiv e pasiv në sektorin privat dhe aplikimi i përgjegjësisë penale. (70 min) -Karakteristikat strukturore të figurave të veprës penale të korrupsioni aktiv dhe pasiv në sektorin privat. -Dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet korrupsionit në sektorin privat, atij publik, si dhe veprave penale të kryera në shoqëritë tregtare.	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 2 raste: -Dosja e zgjedhur; -Rasti i korrupsionit pasiv; -rasti “probleme në kualifikimin ligjor”. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon figurat e veprave penale në secilin rast (20 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale dhe elementet dallues ndërmjet korrupsionit në sektorin privat dhe atij publik. (15 min) Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktikë (15 min)
13:30-14:50	Korrupsioni në sektorin publik. (80 min) -Karakteristikat e inkriminimit të korrupsionit aktiv dhe pasiv të personave që ushtrojnë funksione publike, nëpunësve të huaj publikë, funksionarëve të lartë shtetërorë ose të zgjedhurve vendor, i gjyqtarit, prokurorit dhe i funksionarëve të tjerë të drejtësisë, i gjyqtarit ose i zyrtarit të gjykatave ndërkombëtare, i arbitrit vendas dhe të huaj, i anëtarëve të jurive gjyqësore të huaja. -Tiparet e avantazhit të parregullt, nën element i anës objektive të korrupsionit në sektorin publik.	Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: Rasti 1- korrupsioni në drejtësi Rasti 2 -korrupsioni i funksionarëve të lartë të drejtësisë; Rasti 3- korrupsioni i zyrtareve të huaj publik Kandidatët të ndarë në dy grupe do të identifikojnë ekzistencën përgjegjësisë penale (10 për secilin rast=20 min); Kandidatët do të kategorizojnë “zyrtar publik i lartë”, “zyrtari publik” ose “shërbimit publik”, “Nëpunës publik i huaj”, “Nëpunës i një organizate publike ndërkombëtare”, “anëtar i një asambleje të huaj publike”, “Organizata publike ndërkombëtare ose mbikombëtare”, “asamblatë ndërkombëtare parlamentare” dhe percaktojnë elementete anës objektive premtimin, propozimin, dhënia, kërkimin ose marrjen e një avantazhi të padrejtë, ose pranimin e ofertës ose premtimin e tij, direkt, ose indirekt (20 min). Kandidatët do të analizojnë tiparet e avantazhit të parregullt, si bazë për aplikimin e përgjegjësisë penale. (20 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret për aplikimin e përgjegjësisë penale në mungesë të pëlqimit (bazuar

		në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (20 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
--	--	---

Dita e 15-të: Caktimi i dënimit. Bashkimi i dënimeve. Llojet e dënimeve. Alternativat e dënimit me burgim (5 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Kjo ditë do të fokusohet në institutet materiale që lidhen me caktimin e dënimit, dënimet kryesore dhe plotësuese, bashkimin e tyre, si dhe alternativat e vuajtjes së dënimit me burgim. Programi analizon rolin e dënimeve kryesore si mjet ndëshkimi dhe risocializimi, duke theksuar pozicionin qendror të dënimit me burgim, por edhe rëndësinë e gjobës si dënim kryesor ose plotësues. Gjithashtu trajtohen dënimet plotësuese si sanksione komplementare që synojnë të kufizojnë të drejta apo funksione të caktuara, duke rritur efektivitetin e parandalimit penal. Një vend të veçantë zënë alternativat e dënimit me burgim, të cilat synojnë të shmangin pasojat e dëmshme të izolimit, duke promovuar rehabilitimin, edukimin dhe reintegrimin e të dënuarit, si dhe mbrojtjen e shoqërisë.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Cilat janë kriteret për caktimin e dënimit?
2. Cilat janë dënimet kryesore të parashikuara në Kodin Penal dhe kur aplikohen ato?
3. Në cilat raste dënimi me gjobë mund të konsiderohet kryesor dhe kur plotësues?
4. Cili është funksioni i dënimeve plotësuese dhe si lidhen ato me dënimin kryesor?
5. Cilat janë qëllimet e alternativave të vuajtjes së dënimit me burgim?
6. Si ndihmojnë masat alternative në procesin e rehabilitimit dhe risocializimit të të dënuarit?

⇒ **Përmbajtja**

- Dënimet plotësuese.
- Dënimet alternative.
- Alternativat e sanksionit penal të burgimit.
- Bashkimi i dënimeve
- Përjashtimi, ulja e dënimit nën kufijtë ligjorë.
- Individualizimi i dënimit, caktimi i llojit dhe masës së tij në një rast konkret.

⇒ **Objektivi mësimor**: Kandidati është i aftë të analizojë dallimet ndërmjet dënimeve kryesore dhe plotësuese, të interpretojë parimet ligjore që udhëheqin bashkimin e tyre, të vlerësojë efektet e masave alternative ndaj burgimit, si dhe të zbatojë kriteret për përcaktimin e dënimit më të përshtatshëm.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
08:00-09:20	Dënimet kryesore dhe ato plotësuese. (50 min) -Koncepti dhe funksioni i dënimeve plotësuese.	Kandidatët ndahen në 4 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm.

	-Llojet e dënimeve tradicionale aksesore	Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë dënimeve plotësuese, funksionin e tyre, si dhe kushtet dhe kriteret për caktimin e tyre (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton dënimeve plotësuese, nëse janë plotësuar kushtet dhe kriteret për caktimin e tij (20 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me dënimeve plotësuese (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura). (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (10 min)
9:30-10:20	Dënimeve alternative. (50 min) -Nevoja për alternative të dënimit penal dhe efektiviteti i alternativave të dënimit me burgim. -Koncepti, objektivat dhe llojet e alternativave të dënimit me burgim. Teoritë bashkohore mbi alternativat e dënimit me burgim dhe standartet ndërkombëtare.	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: - Dosja e përzgjedhur; - rast lidhur mungesën e aplikimit të dënimit alternativ; - rasti “aplikim i dënimit alternativ”. Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon nevojën për caktimin e dënimit alternative (20 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (10 min); Diskutim mbi konceptet, si dhe standartet ndërkombëtare (bazuar në pyetjet). (10 min) Konkluzione (10 min)
10:30-11:20	Alternativat e sanksionit penal të burgimit (50 min) – Gjysmëliria. – Pezullimi i ekzekutimit të vendimit me burgim dhe vënia në provë. – Qëndrimi në shtëpi. – Pezullimi i ekzekutimit të vendimit me burgim dhe detyrimi për kryerjen e një pune në interes publik. – Lirimi me kusht. Qëllimi i lirimimit me kusht. Kushtet për përfitimin e lirimimit me kusht. Arsye e veçantë. Sjellja dhe puna e të dënuarit. Koha e vuajtur e dënimit. Çështjet e nevojshme që gjykatat duhet të vlerësojnë në shqyrtimet	Kandidatët ndahen në 3 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë dënimeve alternative (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton kushtet dhe kriteret për aplikimin e tyre (20 minuta). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me dënimeve alternative (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (10 min)

	e kërkesave me objekt lirimit me kusht. Kushtet ndaluese për aplikimin e lirimit me kusht. I dënuari përsëritës për krime të kryera me dashje. – I dënuari për kryerjen e veprave penale të parashikuara në nenet 78/a, 79/a, 79/b, 79/c apo paragrafi i tretë i nenit 100. I dënuari me burgim të përjetshëm. Përmbajtja e kushtit dhe detyrimet e të dënuarit. Forma të tjera të dënimeve alternative. – Burgosja (Izolimi) komunitare. Restitucioni. Shërbimi në komunitet. Prova standarde. Mbikëqyrja intensive e provës (IPS).	
12:00-12:30	Bashkimi i dënimeve (30 min) - Kushtet për bashkimin e dënimeve të dhëna për disa vepra penale me vendime të veçanta. - Modalitetet e bashkimit të dënimeve plotësuese	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: - Dosja e përzgjedhur; - Rast i bashkimit të dënimeve plotësuese; - rasti “bashkimi për vepra të kryera gjatë vuajtjes së dënimit”. Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon llojet e bashkimit të dënimeve (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (10 min); Diskutim mbi kushtet për bashkimin e dënimeve dhe modalitetet (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Konkluzione
12:30-13:20	Përfashtimi, ulja e dënimit nën kufijtë ligjorë. (30 min) -Caktimi i dënimit sipas disa rasteve të veçanta të parashikuara nga Kodi Penal. Dënimi i të miturit, përfashtimi i të miturit nga dënimi, përfashtimi nga dënimi i bashkëpunëtorëve të drejtësisë.	Kandidatët ndahen në 3 grupe, ku çdo grup ka një rast të ndryshëm. Kandidatët udhëzohen që të evidentojnë kushtet për përfashtimin nga dënimi dhe ulja nga dënimi (10 min); Një përfaqësues për çdo grup prezanton kushtet dhe kriteret për aplikimin e tyre (10 minuta).

	-Ulja e dënimit nën kufijtë e parashikuar nga ligji. Zbutja e dënimit për tentativën. Zëvendësimi i dënimit me burgim me pagimin e një shumë të hollash në favor të shtetit. Pranimi i pagimit të gjobës.	Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me to (bazuar në pyetjet studimore) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
13:20-14:00	Individualizimi i dënimit, caktimi i llojit dhe masës së tij në një rast konkret. (40 min) -Faktet kryesore dhe dytësore, rrethanat e tjera të procedimit penal që ndikojnë individualizimin e dënimit penal. -Struktura e vendimit dhe arsyetimi i dënimit që gjykata individualizon.	Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup evidenton faktet kryesore dhe dytësore që ndikojnë në individualizimin e dënimit penal. (20 min minuta); Një përfaqësues për çdo grup prezanton faktet që ka konstatuar nga aktet (10 minuta). Pedagogu prezanton standartet e arsyetimit të individualizimit të dënimit dhe u kërkon kandidatëve të përpilojnë një vendim për individualizimin e dënimit. (10 min)

Dita e 16-të: Gjykimet e posaçme. Vjedhja e pasurisë dhe veprat penale në lidhje me taksat dhe tatimet. (6 orë)

⇒ Përshkrim i përgjithshëm

Gjykimet e posaçme synojnë thjeshtëzimin e procesit penal dhe rritjen e efektivitetit të tij duke ulur numrin e çështjeve në gjykim. Ato bashkëshoqërohen nga interesi i të pandehurit, i cili heq dorë nga disa garanci të procesit, kundrejt përfitimit që siguron nga riti i posaçëm. Reforma e kryer me ligjin nr. 35/2017 e zgjeroi tipologjinë e gjykimeve të posaçme me dy rite të tjera, ndërkohë që modifikoi rregullat e gjykimit të drejtpërdrejtë dhe atij të shkurtuar. Në këtë kontekst, kjo temë synon të stërvisë kandidatët me shprehje praktike në drejtim të zbatimit të këtyre riteve. Gjithashtu, gjatë trajtimit të kësaj teme theksi do të vihet edhe tek nevoja e kujdesit për të shmangur gabimin gjyqësor, i pranishëm në rastet kur zgjidhja e çështjes përmbillet në një kohë të shkurtër.

Fokusi do të vihet sidomos te gjykimi i shkurtuar, si riti më i përhapur në procedurat gjyqësore. Fillimisht trajtohen rastet e gjykimit të drejtpërdrejtë, të cilat lidhen kryesisht me situata flagrante ose kur provat janë të qarta dhe të mjaftueshme, duke mundësuar një procedurë të përshpejtuar. Më pas analizohet procedura e paraqitjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar, duke përfshirë kushte ligjore, kompetencat e palëve dhe efektet mbi përcaktimin e dënimit. Në vijim analizohen urdhri penal dhe gjykimi me marrëveshje. Përmes studimit të rasteve konkrete, kandidatët aftësohen të identifikojnë situatat kur aplikohen këto procedura, të interpretojnë dispozitat ligjore dhe të marrin vendime të arsyetuara në përputhje me standardet e drejtësisë dhe proporcionalitetit.

Më pas do të vijohet me veprat penale kundër pasurisë dhe në sferën ekonomike, me theks te vjedhja dhe veprat penale në lidhje me taksat dhe tatimet. Trajnimi analizon elementët

përbërës të vjedhjes, figurat e saj të posaçme në rrethana rënduese dhe qëllimin e përfitimit të padrejtë, duke theksuar mbrojtjen që ligji penal i ofron marrëdhënies de facto dhe juridike me pasurinë. Në të njëjtën kohë, programi trajton krimet në fushën tatimore, si mashtrimi tatimor, evazioni fiskal, planifikimi agresiv tatimor dhe pastrimi i parave, të cilat minojnë barazinë fiskale dhe besimin në shtet. Qëllimi i trajnimit është të pajisë kandidatët me aftësinë për të interpretuar kuadrin ligjor, për të dalluar elementët dallues të këtyre veprave dhe për të zbatuar standardet procedurale e jurisprudencën përkatëse në trajtimin e çështjeve konkrete.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Rastet e gjykimit të drejtpërdrejtë.
2. Procedura e paraqitjes së kërkesës për gjykimin e shkurtuar.
3. Rastet e gjykimit me marrëveshje të palëve.
4. Rastet e zbatimit të urdhrit penal të dënimit.
5. Cilët janë elementët themelorë që përbëjnë veprën penale të vjedhjes sipas Kodit Penal?
6. Cilat janë format kryesore të mashtrimit dhe evazionit tatimor?
7. Cilat dispozita të Kodit Penal parashikojnë veprat penale në lidhje me taksat dhe tatimet?

⇒ **Përmbajtja**

- Gjykimi i drejtpërdrejtë
- Gjykimi i shkurtuar
- Gjykimi me marrëveshje
- Urdhri penal
- Vjedhja.
- Veprat penale në lidhje me taksat dhe tatimet.
- Krijimi i bindjes lidhur me ekzistencën e krimeve tatimore dhe pasqyrimi i elementeve të nevojshëm, që duhet të jenë provuar gjatë në përfundim të hetimeve, aspektet provuese të krimeve tatimore, qarkullimi i provave midis procedurave penale dhe procedurave dhe gjykimeve administrative tatimore.

Objektivi mësimor 1: Kandidati është i aftë të dallojë rastet kur aplikohet gjykimi i drejtpërdrejtë, ai me marrëveshje dhe urdhri pënnal, të analizojë kriteret dhe procedurën e paraqitjes së kërkesës për gjykimin e shkurtuar, si dhe të vlerësojë pasojat juridike e praktike të këtyre procedurave mbi të drejtat e palëve dhe përcaktimin e dënimit. Ai aftësohet të interpretojë dispozitat ligjore, të zbatojë standardet e proporcionalitetit dhe të hartojë draft-vendime të arsyetuara që garantojnë efikasitetin dhe drejtësinë e procesit penal.

Objektivi mësimor 2: Kandidati aftësohet të kuptojë vjedhjen dhe format e veçanta të shfaqjes së saj, si dhe t'i dallojë ato nga veprat e tjera që cenojnë pasurinë, të veçojë rastet penale nga ato administrative të mospagimit të taksave dhe tatimeve, të përcaktojë rastet e dënueshmërisë së evazionit fiskal etj.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:30	Gjykimet e posaçme	Parashtrim i shkurtër nga pedagogu, në nivel parimesh (10 min)
	Gjykimi i drejtpërdrejtë	Kandidatëve u paraqitet dosje nga praktika të gjykimit të drejtpërdrejtë. Kandidatët ndahen në 4

		grupe dhe iu kërkohet të diskutojnë për elementët që duhet të ketë kërkesa për vleftësimin e arrestimit në flagrancë dhe gjykimin e njëkohshëm (30 min). Përfundimet e arritura në grup paraqiten nga një përfaqësues i zgjedhur nga secili grup (4x5= 20 min)
9:30– 10:10	-Gjykimi me marrëveshje -Urdhri penal	Kandidatëve iu paraqitet dosje nga praktika të gjykitimit me marrëveshje dhe të urdhrit penal. Kandidatët i studiojnë aktet, duke u fokusuar te kërkesat procedurale që normojnë zbatimin e këtyre rriteve të gjykitimit. (20 min). Diskutim interaktiv mbi këto gjykime të veçanta. (20 min)
10:10- 11:20	Gjykimi i shkurtuar	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika, ndahen në 4 grupe iu kërkohet të hartojnë kërkesën për gjykimin e shkurtuar (dy grupe) dhe vendimin për pranueshmërinë e tij (dy grupe). (30 min) Zgjidhjet paraqiten në monitor dhe zhvillohet debati për zgjidhjet e dhëna. (20 min) Konkluzione përmblledhëse të pedagogut. (10 min)
12:00- 12:50	Vjedhja. (50 min) -Elementet konstituivë të veprës penale të vjedhjes. Tiparet karakteristike të vjedhjes së hapur, të fshehtë, me rrëmbim (dhunë), me mashtrim, mjeshtëri. -Rasti i kthimit vullnetar të pasurisë. -Dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet vjedhjes dhe asaj në rrethana cilësuese, shpërdoruar detyrën, vjedhja e bankave dhe arkave të kursimit, energjisë elektrike, ose impulsive telefonike, komunikimeve elektronike, veprat e artit dhe kulturës, apo kur ajo shoqërohet me	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e zgjedhur; -rasti i veprave të artit; -rasti “vjedhja me pasojë vdekjen”, “me armë” dhe “duke shpërdoruar detyrën”. Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup identifikon figurat e veprave penale të vjedhjes në secilin rast (10 min); Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (15 min); Diskutim mbi momentin e konsumimit të veprës penale dhe elementet dallues ndërmjet vjedhjes dhe formave të cilësuar të tij. Diskutim mbi problematikat e shfaqura në praktika. (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (25min)

	dhunë, me armë, ose ka sjellë si pasojë vdekjen.	
13:00-13:50	Veprat penale në lidhje me taksat dhe tatimet. (50 min) -Karakteristikat e inkriminimit të evazionit fiskal. Dallimet dhe të përbashkëtat me figurën e veprës penale të ushtrimit të një aktiviteti tregtar të parregjistruar. -Mospagimi i taksave dhe tatimeve, kushtet për aplikimin e përgjegjësisë penale. Moskryerja e detyrave nga organet tatimore si formë e shpërdorimit të detyrës?	Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: Rasti 1- fshehja e të ardhurave. Rasti 2 -moskryerja e detyrave nga organet tatimore; Rasti 3- veprat në fushën e taksave dhe pastrimi i produkteve të veprës penale. Kandidatët të ndarë në katër grupe do të identifikojnë ekzistencën përgjegjësisë penale (10 min); Kandidatët do të identifikojnë karakteristikat e inkriminimit të evazionit fiskal, mospagimit të taksave dhe tatimeve. (10 min). Kandidatët do të analizojnë të përbashkëtat dhe dallimet me skemat mashtruese dhe piramidale dhe evazionit fiskal.(10 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret për aplikimin e përgjegjësisë penale në krimet tatimore (bazuar në pyetjet studimore të parapërgatitura nga pedagogu) (10 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje.
14:00-14:50	Krijimi i bindjes lidhur me ekzistencën e krimeve tatimore dhe pasqyrimi i elementeve të nevojshëm, që duhet të jenë provuar gjatë në përfundim të hetimeve, aspektet provuese të krimeve tatimore, qarkullimi i provave midis procedurave penale dhe procedurave dhe gjykimeve administrative tatimore. (50 min) -Faktet kryesore dhe dytësore determinante, që duhet të provohen, për aplikimin e përgjegjësisë penale në krimet tatimore. -Procedurat hetimore standarte në hetimin e krimeve tatimore, sipas protokolleve të hetimit. Qarkullimi i provave midis procedurave penale dhe procedurave dhe gjykimeve administrative tatimore.	Kandidatët ndahen në tre grupe. Secili grup evidenton faktet kryesore dhe dytësore dhe krijon bindjen lidhur me ekzistencën e krimeve tatimore në dosjet e vëna në dispozicion (10 min minuta); Një përfaqësues për çdo grup prezanton faktet që ka konstatuar nga aktet (10 minuta). Pedagogu prezanton procedurat hetimore standarte në hetimin e krimeve tatimore sipas protokolleve të hetimit, si dhe tregon se si evidentohet vlera provuese dhe qarkullimi i provave midis procedurave penale dhe procedurave dhe gjykimeve administrative tatimore. (30 min)

MODULI IV - GJYKIMI NË APEL

Në trajtimin e këtij moduli, kandidatët do të stërviten me zbatimin praktik të parimit të taksativitetit të mjeteve të ankimit dhe me rregulli *ne reformatio in peius*, të cilat do të jenë pjesë e këtij trajtimi. Detyrueshmëria e riçeljes së shqyrtimit gjyqësor në apel, në rastet kur vihet në dyshim vendimi i pafajësisë të dhënë në shkallë të parë dhe logjika e tij, gjithashtu është pjesë e ushtrimeve argumentuese të modulit. Posaçërisht, kandidatët do të ushtrohen me zbatimin e apelineve në lëndë të masave të sigurimit dhe me apelin/kundërapelin e vendimeve të themelit, si dhe me vendimmarrjen e gjykatës së apelit në disa raste përfaqësuese.

Dita e 17-të: Gjykimi në apel.

Krime kundër autoritetit të shtetit. (6 orë)

⇒ **Përshkrim i përgjithshëm**

Apelimi do të trajtohet në këtë ditë në këndvështrim të krimeve kundër autoritetit të shtetit. Veprimtaria shtetërore është e rregulluar përgjithësisht me anë të normave ligjore strikte dhe detyrimet e nëpunësve publike për të zbatuar ato me përpikëri. Përveç tyre, shumë prej veprimtarive publike kanë adoptuar edhe rregulla të qarta për nëpunësit për zbatimin e bazës ligjore që lidhet me veprimtarinë e tyre. Ajo që shihet në praktikën e përditshme është që ka mjaft raste kur ligji nuk zbatohet plotësisht, ka devijime nga aplikimi i tij në përputhje me frymën pozitive të tij apo jo në mënyrë të barabartë, pavarësisht shtetasve të interesuar për të marrë shërbimin publik. Në këtë mënyrë, dëmi që shfaqet në publik është i madh, jo vetëm i matshëm sipas vlerës materiale të tij, por edhe në imazhin dhe besueshmërinë e organeve publike në sytë e taksapaguesve. Prej kësaj rrjedh rëndësia e ndërgjegjësimit të kandidatëve për ndihmës me faktin se këto vepra duhen trajtuar me shumë seriozitet.

⇒ **Pyetje vetëstudimore**

1. Mjetet e zakonshme të ankimit.
2. Forma e paraqitjes së apelit.
3. Afatet.
4. Rastet e mospranimit të apelit.
5. Heqja dorë nga apeli.
6. Rastet e vendimeve që apelohe.
7. Tipologjia e vendimeve të gjykatës së apelit.

⇒ **Përmbajtja**

Apelimi:

- Apelimi i masave të sigurimit.
- Apeli dhe apeli kundërshtues i vendimeve të themelit.
- Vendimi i gjykatës së apelit

Krime kundër autoritetit të shtetit:

- Veprat penale kundër veprimtarisë shtetërore të kryera nga shtetasit.
- Vepra penale kundër veprimtarisë shtetërore të kryera nga punonjësit shtetërore, ose në shërbim publik.

- Protokollet e hetimit të krimeve të shpërdorimit të detyrës dhe shkeljes së barazisë në tendera.

⇒ Objektivat mësimorë

Objektivi 1: Kandidati është i aftë të analizojë procedurat dhe bazat ligjore të apelimit të masave të sigurimit, të interpretojë rregullat mbi apelin dhe kundërapelin e vendimeve të themelit, si dhe të vlerësojë rolin dhe efektet juridike të vendimit të gjykatës së apelit. Ai aftësohet të zbatojë parimet e së drejtës procedurale penale, të argumentojë qëndrime ligjore dhe të hartojë draft-vendime të arsyetuara që garantojnë mbrojtjen e të drejtave të palëve dhe konsistencën e sistemit gjyqësor.

Objektivi 2: Kandidati është i aftë të analizojë veprat penale kundër veprimtarisë shtetërore, si ato të kryera nga shtetasit ashtu edhe nga punonjësit shtetërorë ose në shërbim publik, të identifikojë elementët dallues të shpërdorimit të detyrës dhe shkeljes së barazisë në tendera. Kandidati aftësohet të interpretojë dispozitat ligjore, të ndërtojë akuza të mbështetura mbi standarde provuese dhe të hartojë draft-vendime të arsyetuara.

Struktura e temës

Ora	Tema/nënçështjet	Metodologjia e përdorur
8:30-9:20	Apelimi i masave të sigurimit	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 3 grupe dhe ftohen të parashtrojnë shkaqet e apelimit për masën e sigurimit (25 min). Akti paraqitet në monitor dhe ilustron nga një përfaqësues i zgjedhur prej secilit grup (3x5=15 min) Konsiderata të pedagogut (10 min)
9:30-10:20	Apeli dhe apeli kundërshtues i vendimeve të themelit	Kandidatëve u paraqitet një dosje nga praktika; Ndahen në 3 grupe dhe ftohen të parashtrojnë shkaqet e apelit për themelin (25 min). Kandidatët debatojnë për shkaqet e qëmtuara (10 min). Atyre iu kërkohet të formulojnë shkaqet për apelin kundërshtues (15 min)
10:30-11:20	Vendimi i gjykatës së apelit	Kandidatët, sipas të njëjtës metodologji, ftohen të formulojnë vendimin e gjykatës (30 min). Parashtrim i vendimit dhe debat. (20 min)
12:00-13:20	Veprat penale kundër veprimtarisë shtetërore të kryera nga shtetasit. (70 min) -Dallimet dhe të përbashkëtat ndërmjet kundërshtimit të punonjesit që kryen detyrë shtetërore,	Kandidatët kanë lexuar paraprakisht 3 raste: -Dosja e zgjedhur; -Rast goditjeve për shkak të detyrës; -Rasti mbajtje pa të drejtë e uniformës. Kandidatët ndahen në 4 grupe. Secili grup identifikon figurën konkrete të veprave kundër autoriteti të shtetit nga shtetasit në secilin rast (10 min);

	mosbindjes dhe goditjeve për shkak të detyrës; -Teknikat e inkriminimit të përvetësimit të titullit apo detyrës shtetërore, si dhe të mbajtjes pa të drejtë të uniformës.	Një përfaqësues për çdo grup paraqet specifikat që ka konstatuar nga aktet (20 min); Diskutim mbi dallimet e të përbashkëtat ndërmjet kundërshtimit të punonjësit që kryen detyrë shtetërore, mosbindjes dhe goditjeve për shkak të detyrës (20 min); Diskutim mbi teknikat e inkriminimit të përvetësimit të titullit apo detyrës shtetërore, si dhe të mbajtjes pa të drejtë të uniformës. (20 min)
13:20-14:50	Vepra penale kundër veprimtarisë shtetërore të kryera nga punonjësit shtetërore, ose në shërbim publik. (80 min) -Shpërdorimi i detyrës, zhvillimi i tenderave, barazisë së shtetasve, elementët përcaktues që ndikojnë në identifikimin e këtyre veprave -Dallimet veprave të përfshira në këtë kapitull të Kodit Penal, nga njëra-tjetra, elementët e përbashkët, konkurrimet e tyre, rëndësia e aplikimit të dënimeve plotësuese.	Paraqitje e shkurtër nga pedagogu (10 min) Paraqitja e tre rasteve nga pedagogu në formën e një fabule: Rasti 1- shpërdorimi i detyrës Rasti 2 shkelja e barazisë në tendera; Rasti 3-veprime arbitrare. Kandidatët të ndarë në 4 grupe do të identifikojnë ekzistencën e përgjegjësisë penale (15 min); Kandidatët do të diskutojnë mbi shpërdorimin e detyrës dhe shkeljen e barazisë në tendera. (25 min). Pedagogu i vlerëson përgjigjet e marra dhe drejton pyetje lidhur me kriteret për aplikimin e përgjegjësisë penale në veprat kundër autoritetit të kryera nga punonjësit (bazuar në pyetjet vetëstudimore) (15 min) Diskutim në grup mbi këto gjetje. (15 min)

VLERËSIMI I PROGRAMIT

Vlerësimi i Programit do të bëhet në dy forma:

Vlerësimi i kandidatëve për ndihmës ligjorë do të jetë përmblendhje e:

Vlerësimi i vazhduar (30 pikë) (soft skills)

- Aftësitë ndërpersonale
- Aktivizimi dhe ndërveprimi në mësim
- Qëndrimet e mbajtura gjatë procesit mësimor
- Organizimi i kohës
- Përgatitja e akteve dhe dokumenteve të tjera që do të kërkohen në klasë

Vlerësimi i detyrave sipas pjesëve (70 pikë)

Çdo modul i Programit do të vlerësohet nëpërmjet një detyre. Shumatorja e çdo vlerësimi përbën vlerësimin final që nuk i kalon 70 pikë.